

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky

Bakalářská práce

2015

Václav Pulec

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky

Václav Pulec

Expertní kapacity politických stran v České republice v oblasti veřejných politik se zaměřením na energetiku

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Václav Pulec**

Vedoucí práce: **PhDr. Vilém Novotný Ph.D.**

Rok obhajoby: **2015**

Bibliografický záznam

PULEC, Václav. *Expertní kapacity politických stran v České republice v oblasti veřejných politik se zaměřením na energetiku*. Praha, 2015. 53 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Vilém Novotný Ph.D.

Abstrakt

Energetika je obor, který prochází v poslední době velice dynamickým vývojem. Všechny státy světa se snaží hledat nové zdroje surovin a diverzifikovat svůj energetický mix. Evropská unie navíc klade stále větší nároky na ekologicky šetrné zdroje energií. Je tedy velice důležité, aby Česká republika měla dostatečné odborné kapacity, které budou schopné reagovat na přicházející změny a tvořit dlouhodobá rozhodnutí, jenž oblast energetické politiky vyžaduje. Tato práce se zabývá expertními kapacitami politických stran v oblasti energetiky v České republice, které hrají hlavní roli právě při tvorbě takovýchto rozhodnutí. Práce analyzuje expertní zázemí tří vybraných politických stran a zaměřuje se na jejich expertní komise. Expertní komise jsou často nejvyšším poradním orgánem strany a její garant má většinou nejvyšší slovo ve stranické hierarchii pro danou problematiku. Práce se snaží odpovědět na to, jací aktéři a jakým způsobem se dostávají do expertních komisí. Jaké konkrétní výstupy expertní skupiny produkují, a jak funguje spolupráce jednotlivých úrovní expertních skupin. Práce je založena na případové studii podpořené strukturovanými rozhovory s politickými aktéry.

Abstract

Energy is a field that has been recently passing through a very dynamic development. All countries in the world are trying to find new sources of raw materials and diversify their energy mix. Moreover, the European Union has been putting increasing expectation on new sources of energy meeting higher environmental standards. It is crucial that the Czech Republic has the necessary expertise to be able to react to the upcoming changes and create long-term decisions that the area of energy policy requires. This work deals with expert capacities of political parties in power in the Czech Republic, which play a major role in creating such decisions. This thesis

analyzes expertise base of the three selected political parties (TOP 09, ODS, ČSSD) and focuses on their professional committees or expert teams. Expert commissions are often highest advisory body of the party and its guarantor has usually the highest (key) word in the party hierarchy regarding given issue. The thesis will explore how stakeholders join the expert committee, by examining what their backgrounds are and how they come to seek this form of engagement. It will then look at the concrete outcomes of each expert group, and how does the cooperation of each level of expert group works. The work is based on a case study, which is based on structured interviews with political actors.

Klíčová slova

expertní kapacity v oblasti veřejných politik, politické strany, energetika, policy work, politické analytické kapacity, odborné komise, jaderná energetika

Keywords

policy - related capacities, political parties, energy, policy work, policy analytical capacity, expert committee, nuclear energy

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně za použití uvedených elektronických zdrojů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání žádného jiného titulu. Souhlasím s tím, aby byla práce zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 14. 5. 2015

Václav Pulec

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu práce PhDr. Vilému Novotnému Ph.D., díky kterému jsem se dostal ke studiu veřejných politik a expertních kapacit politických stran v České republice. Dále bych rád poděkoval dalším pedagogům, kteří mi byli nápomocni k získávání cenných rad k mé práci. V neposlední řadě musím poděkovat všem respondentům, kteří mi poskytli rozhovory a důležité informace, speciálně pak Ing. Petře Šebestíkové, která mi pomohla s nalezením dalších respondentů.

Institut sociologických studií

Projekt bakalářské práce

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta sociálních věd
Institut sociologických studií
Katedra veřejné a sociální politiky

Předpokládané téma bakalářské práce:

**Problematika jaderné energetiky z pohledu expertních kapacit
politických stran v České republice**

Řešitel: Václav Pulec

Ročník: 2.

Obor: Sociologie a sociální politika

Vedoucí práce: PhDr. Vilém Novotný, Ph.D.

1. Vymezení problému

Ve své bakalářské práci se budu zabývat postoji jednotlivých českých politických stran k problematice jaderné energetiky v České republice. V současné době se jedná o velice diskutované téma v souvislosti se schválením dostavby dvou jaderných reaktorů jaderné elektrárny Temelín a plány Spolkové republiky Německo na úplné odstoupení od jádra z důvodu bezpečnosti.

Dostavba dvou bloků jaderné elektrárny Temelín byla schválena v roce 2009 a v nynější době probíhá výběrové řízení firmy, která samotnou dostavbu provede. Jaderná energetika je sama o sobě velice kontroverzním tématem a v okolnostech s výběrovým řízením vyplouvají na povrch další otázky jako například otázka, zda se dostavba jaderné elektrárny Temelín vyplatí, nebo jaká je návratnost investované sumy. Bude tedy velice zajímavé sledovat, jaký postoj zaujímají politické strany nyní, a zda se nějakým způsobem nezměnil od roku 2009, kdy byl projekt dostavby projednáván.

Ve své práci bych se rád zaměřil na postoje jednotlivých politických stran v České republice k jaderné energetice. Zaměřím se na to, kdo má v této oblasti uvnitř politické strany největší slovo a na to, zda mají politické strany dostatečné odborné kapacity, aby byly schopné reagovat na změny situace. Také bych rád zjistil, proč a jak tyto odborné kapacity na změny reagují a jakým způsobem celý proces probíhá. Jako vedlejší cíle bych rád zjistil, jak odborné kapacity vnímají tlak ze strany Spolkové republiky Německo a jestli mají stínoví ministři jednotlivých stran dostatečné vzdělání v oboru energetiky případně energetiky jaderné.

2. Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

Jaké jsou paralely a rozdíly ve fungování odborných kapacit jednotlivých politických stran?

Vedlejší výzkumné otázky:

Jakou kvalifikaci mají odborné kapacity jednotlivých politických stran?

Jaký mají vliv jednotlivé stranické kapacity?

Proměnil se postoj politické strany k problematice jaderné energetiky?

Z jakého důvodu se postoj politické strany proměnil?

Jaké jsou možné alternativy v případě odstoupení České republiky od jaderné energetiky?

Jak vnímají odborné kapacity tlak na odstoupení od jaderné energetiky ze strany Spolkové republiky Německo?

3. Předpokládané metody zpracování

V první teoretické části své bakalářské práce se budu zabývat teoretickými koncepty „policywork“, „policy analytical capacity“ a věcnou problematikou energetické politiky, přesněji pak problematikou politiky jaderné energetiky. Budu vycházet ze studia odborných dokumentů, knih, oficiálních serverů jednotlivých politických stran a dalších odborných pramenů.

V druhé části provedu kvalitativní výzkum. Jako metodu sběru dat si zvolím polostrukturované rozhovory s odborníky jednotlivých politických stran v oblasti energetiky, které budou doplněny o pozorování na otevřených diskuzích, studium odborných dokumentů a sledování tiskových konferencí vztahujících se k problematice.

K analýze dat získaných z rozhovorů si rozhovory nejdříve přepíši a překóduji. Jelikož se bude jednat o případovou studii, použiji metody transkripce, segmentace, kódování a poznámkování tak, aby bylo možné popsat zachycené vztahy v jejich celistvosti. [Hendl, 2008]. Analýza bude prováděna nejen uvnitř jednotlivých rozhovorů, ale také navzájem mezi všemi rozhovory dohromady. Stejnou metodu použiji i u případných zápisků získaných z jednotlivých diskuzí nebo tiskových konferencí.

4. Předpokládaná struktura práce:

- 1) Úvod – vymezení problému, cíle, výzkumné otázky, zvolená metodologie
- 2) Teoretická část
- 3) Empirická část – malá - N případová studie
- 4) Závěr – shrnutí poznatků, odpovědi na otázky a cíle

5. Orientační seznam literatury:

COLEBATCH, H. K. 2005. *Úvod do policy*. Brno: Barrister & Principal.

COLEBATCH, H. K.: *What work makes policy?* Policy Sciences Vol. 26. Springer, 2006.

DANČÁK, B., ZÁVĚŠICKÝ, J.: *Energetická bezpečnost a zájmy České republiky*. Brno. 2008

DUFFY, R. J. *Nuclear Politics in America: A History and Theory of Government Regulation* 1997.

FIALA, Petr; SCHUBERT, Klaus. 2000. *Moderní analýza politiky: Uvedení do teorií a metod policy analysis*. Brno: Barrister & Principal.

HOWLETT, M. a OLIPHANT, S.: *Environmental Research Organizations and Climate Change Policy Analytical Capacity: An Assessment of the Canadian Case*. Canadian Political Science Review, Vol. 4, No. 2-3, str. 18-35, 2010.

HOWLETT, Michael; RAMESH, M.; PERL, Anthony. 2009. *Studying Public Policy: Policy Cycles & Policy Subsystems*. 3rd ed. Don Mills (Ont.) : Oxford University Press.

HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008.

LOVIND, AMORY, B. *Soft Energy Paths: Towards a Durable Peace, Friends of the Earth International*. 1977.

NEKOLA, M., GEISLER, H., MOURALOVÁ, M. a kol.: *Současné metodologické otázky veřejné politiky*. Praha: Karolinum, 2011.

JANOUC, František. *Myslím zeleně, proto volím jádro: úvahy o energii, životním prostředí a politice*. Praha: Akropolis, 2011

POTŮČEK, Martin a kol. 2005. *Veřejná politika*. Praha: SLON.

STIFTUNG, Heinrich a kol.: *Energie budoucnosti? Jaderná energetika ve střední Evropě*. Praha. 2010

VESELÝ, Arnošt. 2009. *Vymezení a strukturace problému ve veřejné politice*. Praha: Karolinum.

VESELÝ, Arnošt; NEKOLA, Martin (eds.). 2007. *Analýza a tvorba veřejných politik*. Praha: SLON.

Literatura k projektu:

Hendl, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2nd Ed. Praha: Portál, 2008.

V Praze dne 5. 6. 2013

Konzultant: PhDr. Vilém Novotný, Ph.D.

Podpis:

Řešitel: Václav Pulec

Podpis:

Obsah

1. ÚVOD	3
1.1. ODCHÝLENÍ PRÁCE OD PROJEKTU	4
2. METODOLOGIE A HODNOTOVÁ VÝCHODISKA	5
2.1. METODOLOGIE	5
2.1.1. Cíle práce.....	6
2.1.2. Výzkumné otázky.....	7
2.1.3. Metody sběru dat.....	8
2.1.4. Výběr respondentů k rozhovorům a průběh sběru dat	9
2.1.5. Zpracování a analýza dat.....	10
2.1.6. Hodnotová východiska	10
3. TEORETICKÁ A VĚCNÁ VÝCHODISKA	11
3.1. ENERGETICKÁ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY.....	11
3.2. POLITICKÁ STRANA	13
3.3. POLICY WORK.....	13
3.4. POLICY ANALYTICAL CAPACITY (PAC).....	15
4. ANALÝZA VYBRANÝCH POLITICKÝCH STRAN	18
4.1. TOP 09.....	18
4.1.1. Základní informace o straně	18
4.1.2. Struktura strany	20
4.1.3. Odborné zázemí strany v oblasti energetiky	20
4.1.4. Analýza politického aktéra – Ing. Petra Šebestíková.....	22
4.2. ODS	23
4.2.1. Základní informace o straně	23
4.2.2. Struktura strany	24
4.2.3. Odborné zázemí strany v oblasti energetiky	25
4.2.4. Analýza politického aktéra – MUDr. Martin Kuba.....	26
4.3. ČSSD	27
4.3.1. Základní informace o straně	27
4.3.2. Struktura strany	29
4.3.3. Odborné zázemí strany v oblasti energetiky	29
4.3.4. Analýza politického aktéra – Ing. Miroslav Joch.....	31
4.4 CELKOVÉ SHRNU TÍ.....	32

5. ZÁVĚR.....	34
ZDROJE.....	36
SEZNAM PŘÍLOH	39
PŘÍLOHY	40

1. ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolil „Expertní kapacity politických stran v České republice v oblasti veřejných politik se zaměřením na energetiku“. Energetika je obor, který prochází v poslední době velice dynamickým vývojem. Všechny státy světa se snaží hledat nové zdroje surovin a diverzifikovat svůj energetický mix. Pracuje se na zvyšování účinnosti nejen elektráren, ale také přenosových sítí. Evropská unie navíc klade stále větší nároky na ekologicky šetrné zdroje energií. Česká republika také neustále čelí nátlaku ze strany svých sousedů (Německa a Rakouska) kvůli jaderným elektrárnám v České republice. Německo má v plánu všechny své jaderné elektrárny odstavit do roku 2020 a tuto cestu se snaží prosadit pro celou Evropskou unii. V České republice se ovšem stále řeší dostavba jaderné elektrárny Temelín, kde je plánována výstavba dvou nových jaderných bloků. V současné době je však projekt pozastaven z důvodu problému financování, neboť při současných cenách elektrické energie, které tlačí dolu dotovaná elektřina z fotovoltaických elektráren, se investice nevyplatí. Všechny tyto záležitosti je třeba řešit, a tak je důležité, aby politické strany v České republice disponovaly dostatečně silnými odbornými kapacitami, které budou schopny reagovat na přicházející změny a tvořit dlouhodobá rozhodnutí, které oblast energetické politiky vyžaduje. Politické strany dnes již neplní pouze funkci prostředníka mezi společností a státem, ale hrají důležitou roli při tvorbě veřejných politik. Očekává se od nich, že budou schopny produkovat dlouhodobá řešení problémů, která jsou založena na odborných znalostech a jsou těmi nejlepšími v dané situaci. Aby tyto očekávání byly schopny strany naplnit, je zapotřebí, aby disponovaly silným expertním zázemím.

V této práci se zaměřím právě na expertní zázemí vybraných politických stran v České republice (TOP 09, ČSSD, ODS). Pokusím se popsat, kdo v oblasti veřejných politik v českých politických stranách generuje expertízu, jaké expertní skupiny mají strany k dispozici, a jak tyto skupiny fungují. V neposlední řadě se také zaměřím na jednotlivé politické aktéry, u kterých se budu snažit zjistit odbornost pro oblast, ve které působí a podle té je zařadit do některé ze skupiny expertů. Účelem práce je porovnání odborných komisí zabývajících se problematikou energetiky a jejich fungování u výše zmíněných politických stran.

Případová studie, na které bude práce postavena, bude vycházet ze studia literatury, dostupných stranických dokumentů jako jsou například volební programy nebo stanovy stran, a ze strukturovaných rozhovorů, které provedu s politickými aktéry. Teoreticky bude práce ukotvena v pojmech „policy work“ od Hala Colebatche a „policy analytical capacity“ od

Michaela Howletta. Věcné ukotvení práce pak budu hledat v energetické politice České republiky.

Práce bude strukturována do pěti hlavních kapitol a dalších podkapitol. V úvodní kapitole se snažím vymezit téma práce, uvést čtenáře do samotné problematiky, kterou se práce zabývá a představit hlavní výzkumnou otázku a cíle práce. V následující kapitole s názvem „Metodologie a hodnotová východiska“ se čtenář dozví podrobnější informace o samotném empirickém výzkumu, jako jsou například metody sběru dat nebo metody analýzy dat. Třetí kapitola se zabývá teoretickými východisky práce. Podrobně jsou zde rozebrány teoretické koncepty „policy work“, „policy analytical capacity“ nebo věcná problematika energetické politiky České republiky, ze kterých práce vychází. Čtvrtá část této práce je zaměřena na samotnou případovou studii. Kapitola obsahuje výstupy z provedeného empirického výzkumu a snaží se popsat situaci okolo expertních kapacit politických stran v České republice. Poslední kapitolou práce je „Závěr“, kde shrnuji celkové výsledky práce a snažím se představit potenciál tématu práce pro další zkoumání.

1.1. ODCHÝLENÍ PRÁCE OD PROJEKTU

Zde bych ještě rád odůvodnil své odchýlení od původního projektu mé bakalářské práce. Odchýlení od původního projektu je zapříčiněno především tím, že jsem postupem času čím dál více pronikal do tématu, což mě nutilo projekt neustále přetvářet a měnit až do nynější podoby. Druhou věcí, která ovlivnila téma mé bakalářské práce, byl grant, který získala Karlova Univerzita resp. vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Vilém Novotný, Ph.D. od Grantové agentury České republiky na svůj výzkum, jehož tématem jsou právě „České politické strany a jejich expertní kapacity v oblasti veřejných politik“. Doktor Novotný se nás snažil do tématu svého výzkumu zasvětit, a to ovlivnilo i směr mé bakalářské práce. Práce se oproti projektu nesoustředí pouze na oblast jaderné energetiky ale komplexně na energetiku. Rozdílem je taky hlavní cíl práce, kdy se nesoustředím na postoje politických stran, ale na expertní kapacity a jejich fungování. Rozdíly jsou způsobeny již zmíněným výzkumem expertních kapacit.

2. METODOLOGIE A HODNOTOVÁ VÝCHODISKA

V této části práce se zaměřím na podrobný popis metodologie, kterou použiji při svém výzkumu. Výzkum je zaměřený na expertní kapacity jednotlivých politických stran v oblasti energetiky. U expertních kapacit budu zkoumat hlavně odbornost a kvalifikaci jednotlivých aktérů a samotné fungování a strukturu odborných kapacit.

Ke konci kapitoly zmíním vliv hodnotových východisek na můj výzkum a samotnou práci.

2.1.METODOLOGIE

V této kapitole se pokusím podrobně popsat „research design“, který použiji při svém výzkumu. Pokusím se zde objasnit veškeré metodologické otázky, jako jsou: metoda výzkumu, výzkumné otázky a cíle, metody sběru dat, metody zpracování dat a mimo jiné také metody výběru jednotlivých respondentů pro výzkum.

Pro svůj výzkum jsem si zvolil kvalitativní metodu. Důvodem tohoto výběru byla absence informací, které bych mohl použít ke tvorbě jednoznačného dotazníku aplikovatelného na všechny strany, které jsem chtěl do svého výzkumu zahrnout. Odborné komise a jiné expertní kapacity politických stran jsou u většiny politických stran v České republice jen těžko dohledatelné, a proto bylo nutné zvolit kvalitativní výzkumu, který se někdy považuje za emergentní nebo pružný typ výzkumu [Hendl 2005; 50].

Další důležitou informací, kterou je nutné zmínit v souvislosti s mým výzkumem, je zvolený přístup ke kvalitativnímu výzkumu. Přístup, který budu ve svém výzkumu využívat, je případová studie. „*Výzkum pomocí případové studie se zaměřuje na podrobný popis a rozbor jednoho nebo několika málo případů. Základní výzkumnou otázkou je, jaké jsou charakteristiky daného případu nebo skupiny porovnávaných případů.*“ [Hendl 2005; 103]. Na rozdíl od statistických šetření, ve kterých zjišťujeme pouze omezené množství informací od velkého počtu jedinců, v případové studii se snažíme získat velké množství dat od malého počtu respondentů. Snažíme se zachytit a popsat všemožně propletené vztahy v případě, jejich celistvost a složitost samotného případu. [Hendl 2005; 104]. Dle mého názoru je právě případová studie ideální metodou pro můj výzkum, neboť budu zkoumat malý počet politických stran a spolupracovat s nízkým počtem respondentů. Všechny důležité informace o odbornosti politických aktérů a o fungování odborných kapacit politických stran získám právě od těchto respondentů. I z tohoto důvodu se zdá být na místě zvolený kvalitativní přístup, neboť předem

nevím, zda se mi podaří získat rozhovory od požadovaného počtu respondentů. V případě, že by se mnou politici nechtěli spolupracovat nebo neměli čas k provedení rozhovorů, budu hledat alternativní metody sběru dat, jako je například analýza politických dokumentů nebo využití strukturovaného dotazníku s otevřenými otázkami, které budou moci respondenti vyplnit v pohodlí domova. Při kvalitativním výzkumu probíhá analýza dat a jejich sběr současně, výzkumník může změnit výzkumný plán a poté znovu provádět sběr dat a jejich následnou analýzu. [Hendl 2005; 50]

Jak jsem již naznačil výše, primární metodou sběru dat pro můj výzkum budou rozhovory. Konkrétněji strukturované rozhovory s otevřenými otázkami. „*Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami sestává z řady pečlivě formulovaných otázek, na něž mají jednotliví respondenti odpovědět.*“ [Hendl 2005; 173] Další výhodou tohoto dotazování je snazší analýza dat. Rozhovor je podle otázek dobře strukturovaný a jednotlivé odpovědi snadno dohledatelné. Strukturovaný rozhovor se také používá v případě, že máme málo času se věnovat respondentovi. V tomto případě budou mít nejspíše málo času samotní respondenti vzhledem k jejich vytíženosti, a tak mi tento druh rozhovoru umožní získat co možná nejvíce informací v krátkém čase. Poslední výhodou vidím v jednoznačně formulovaných otázkách, které bych mohl v krajním případě poslat respondentům k vyplnění v mojí nepřítomnosti. Tento postup použiji v krajním případě, pokud respondent odmítne rozhovor z důvodu nedostatku času. [Hendl 2005; 173]

Dalším metodou, kterou budu při své práci využívat, bude studium dokumentů, přesněji pak studium stranických dokumentů, jako jsou například stanovy, předvolební programy, nebo ideologické dokumenty politických stran.

2.1.1. Cíle práce

Hlavním cílem této práce je zjistit, jaké jsou expertní kapacity politických stran v České republice v oblasti energetiky. Zda mají politické strany své odborné komise pro oblast energetiky, kdo jsou členy těchto skupin, a jakým způsobem odborná komise funguje. Vedlejším cílem pak bude analýza politických aktérů a jejich odbornosti pro danou oblast. Ve své práci se zaměřím na tři etablované politické strany, které mají aktuální zastoupení v poslanecké sněmovně, a které působí na české politické scéně déle než pět let. Zkoumanými a porovnávanými stranami budou ČSSD, ODS a TOP 09. Politické hnutí Úsvit přímé demokracie, které je také v současné době parlamentní stranou, záměrně do své analýzy neplánuji zapojit, neboť se v poslední době potýká s velkými strukturálními problémy, jedná se

o poměrně mladé politické hnutí, které bylo založeno v květnu v roce 2013 a navíc jeho členská základna má pouze devět členů, tudíž můžeme předpokládat, že u něj nenalezneme vlastní expertní zázemí s jasně definovanou strukturou, jako to můžeme očekávat u tradičních stran, které působí dlouho na české politické scéně. [PSP 2015] Z podobných důvodů do analýzy nezahrnuji ani politické hnutí ANO 2011, jehož počet členů sice v současné době raketově roste, ale strana stále nemá jasně definovanou strukturu odborných komisí. Zbylé dvě parlamentní strany do KSČM a KDU – ČSL do analýzy nezahrnuji z důvodu nedostatku dat.

Práce se bude orientovat na odborné komise politických stran v případě, že politická strana nemá svou vlastní odbornou komisi pro energetiku nebo alespoň komisi pro průmysl a obchod, která by se problematikou energetiky zabývala. Budu zjišťovat, kdo má v oblasti energetiky hlavní slovo a jakým způsobem strana získává odborné analýzy a expertízy.

2.1.2. Výzkumné otázky

V návaznosti na stanovený cíl jsem si dále stanovil výzkumné otázky, které jsou velice důležité k tomu, abych se při svém výzkumu neodchyloval od tématu. K výzkumným otázkám jsem se při plánování svého výzkumu mnohokrát vracel a přetvářel je až do nynější podoby, která se od podoby původních otázek z projektu velice liší.

Hlavní výzkumná otázka, která je stěžejní pro můj výzkum, je zaměřena na samotné expertní kapacity politických stran v České republice. Vedlejší výzkumné otázky pak rozvíjí toto téma a zaměřují se zde i na vzdělání a odbornost samotných politických aktérů.

2.1.2.1. Hlavní výzkumná otázka

- Jaké jsou expertní kapacity jednotlivých politických stran v České republice v oblasti energetiky?

2.1.2.2. Vedlejší výzkumné otázky

- Jakým způsobem jsou jmenováni členové expertních komisí?
- Jak spolu komunikují jednotlivé úrovně expertních komisí?
- Kdo má v politické straně hlavní slovo ve spojitosti s energetikou?
- Jsou pozice v expertních skupinách stran finančně ohodnoceny?
- Jakou odbornost mají členové odborných komisí?

2.1.3. Metody sběru dat

Jak jsem již zmínil výše, hlavním zdrojem dat pro tuto práci budou strukturované rozhovory s politickými aktéry. To však nebudou jediná data, se kterými budu v práci pracovat. V teoretické části, kde se budu zabývat teoretickými východisky práce, budu využívat odbornou literaturu na dané téma. Dalším důležitým zdrojem dat pak bude studium odborných dokumentů, především studium stranických dokumentů. Stranickými dokumenty, které velice napomohou mé práci, jsou koncepční dokumenty, ve kterých strany sdělují svým voličům především své postoje a záměry, se kterými se mohou voliči ztotožnit. Nejedná se pouze o předvolební programy, jako byl například „Volební program ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2013“, ale také o další podobné dokumenty, které strany produkují. Příkladem mohou být například „Oranžové knihy ČSSD“, konkrétněji pak „Oranžová kniha – Hospodářství“ zpracovaná Ing. Milanem Urbanem v roce 2010 nebo materiály KSČM nazvané „Zpráva o základních přístupech KSČM v oblasti energetické politiky“ a „Dlouhodobá perspektiva energetických potřeb“, které vydalo Odborné zázemí ÚV KSČM.

Druhým typem stranických dokumentů, které budu pro účely své práce využívat, jsou dokumenty popisující vnitřní organizační strukturu samotné strany. Těmito dokumenty jsou především stanovy jednotlivých stran. Díky stanovám stran snáz porozumím jejich fungování, neboť právě stanovy fungování stran a také zřizování odborných komisí upravují.

Pro moji práci je velice důležité pochopit samotnou strukturu, fungování politických stran, a současně i způsob, kterým se ve stranách šíří expertní informace. Zároveň je důležité nastudovat volební programy stran, díky kterým budu sledovat, jaký postoj zaujímá strana k energetice v České republice, případně jakým způsobem se tento postoj změnil.

Data, která získám studiem dokumentů, budu dále ověřovat a doplňovat díky strukturovaným rozhovorům. K rozhovoru jsem si připravil dotazník (viz příloha č. 1), který budu pro každého respondenta v závislosti na jeho funkci a postavení ve straně individuálně upravovat. Dotazník je rozdělen do několika logických kategorií a otázky v dotazníku jsou položeny jasně, aby je v případě potřeby mohl vyplnit respondent i sám v nepřítomnosti tazatele. Tuto možnost zachovávám pro případ, že by respondenti neměli čas na osobní schůzku s tazatelem.

Důležitou součástí mé práce bude také informovaný souhlas o poskytnutí rozhovoru a souhlas se zpracováním osobních údajů, který budu každému respondentovi předkládat k podpisu. Informovaný souhlas bude sloužit k tomu, abych získaná data mohl uveřejnit.

Respondent si zde také bude moci vybrat, zda si přeje, abych získané informace publikoval ve spojitosti s jeho jménem nebo anonymně.

2.1.4. Výběr respondentů k rozhovorům a průběh sběru dat

Při výběru respondentů jsem se zpočátku snažil oslovit garanty expertních komisí jednotlivých stran. Navázání kontaktu se mi ovšem podařilo pouze v případě Martina Kuby, se kterým byl nakonec rozhovor, přes nedostatek respondentova volného času, i zrealizován. Dalšími oslovenými lidmi s žádostí o rozhovor byli členové hospodářského výboru, resp. podvýboru pro energetiku Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Ani zde se mi ovšem nepovedlo navázat s politiky kontakt. Vzhledem k okolnostem jsem byl nucen hledat respondenty na regionální politické úrovni, kde jsem se setkal s větší ochotou ke spolupráci. Narazil jsem ale na problém, kdy většina oslovených aktérů neměla dostatek informací k zodpovězení důležitých otázek.

Podařilo se mi kontaktovat Petru Šebestíkovou, členku expertní komise pro energetiku TOP 09, která byla velice ochotná a poskytla mi nejen rozhovor, ale také kontakty na respondenty z dalších politických stran, se kterými se při své práci setkává. Metodou sněhové koule jsem se tedy dostal k dalším respondentům.

Celkem byly uskutečněny rozhovory se čtyřmi politickými aktéry (ČSSD – Miroslav Joch, Karel Kratochvíle, TOP 09 – Petra Šebestíková, ODS – Martin Kuba), z nichž jeden probíhal pomocí emailů, a dodatečné informace byly získány při telefonickém hovoru. Původní záměr, dotazovat respondenty z pěti etablovaných politických stran, nebyl naplněn, neboť ochota oslovených lidí byla vesměs velice nízká. Často jsem se setkával s nedůvěrou, špatnými zkušenostmi či strachem z poškození dobrého jména. Svou roli však sehrála i vytíženost aktérů pohybujících se ve vrcholové politice, díky které jsem nakonec musel respondenty hledat spíše na krajských úrovních.

Všichni respondenti si na mě našli dostatek času, a já tak měl prostor pro všechny připravené dotazy. Martin Kuba si pak ve svém nabitém programu našel alespoň půl hodiny, a tak rozhovor probíhal v lehkém časovém presu, i přes tuto komplikaci jsem však získal velice důležité informace. Průměrný čas rozhovorů tak lehce přesahuje 30 minut, ale rozdíly mezi jednotlivými rozhovory jsou výrazné. Všechny rozhovory byly nahrávány na diktafon, o čemž byl před samotným rozhovorem každý respondent informován skrz informovaný souhlas. V informovaném souhlasu byla na výběr i možnost anonymního zpracování získaných dat, kterou ovšem nikdo z respondentů nezvolil a všichni zvolili možnost zpracování dat ve

spojitosti s jejich jménem. Dva ze tří rozhovorů probíhaly v kancelářích respondentů, rozhovor s Martinem Kubou pak probíhal v kavárně, kterou navrhl sám respondent.

2.1.5. Zpracování a analýza dat

Data získaná z rozhovorů bude potřeba dále upravovat a analyzovat, abych je mohl použít. Pokusím se tedy nyní popsat proces úpravy a analýzy těchto dat.

U všech rozhovorů nejprve provedu doslovnou transkripci, tedy přepis. Dle Hendla je možné, při transkripci text převést do spisovného jazyka, očistit ho od dialektu, chyb ve větné skladbě a upravit stylisticky, v případě, že se výzkumník soustředí na obsahově - tematickou rovinu. Jelikož v mé práci půjde pouze o obsahově – tematickou rovinu, text mohu tedy takto upravit. Sám Hendl uvádí, že toto se hodí právě tehdy, když informátor vystupuje jako expert. [Hendl 2005; 208]

Následně bude zapotřebí v přepsaných textech vyhledat klíčové kódy, kterými si text opatřím, abych zvýraznil důležité informace. „Kódování nám pomáhá data popsat. Kód je symbol přiřazený k úseku dat tak, že ho klasifikuje, nebo kategorizuje“ [Hendl 2005; 228] Přepisy rozhovorů si nejprve přečtu a vyberu klíčové kódy v návaznosti na následná témata, kterými bude možné důležité pasáže v rozhovorech označovat, a dle kterých bude možné pasáže jednoznačně třídit do kategorií. Následně budu pečlivě pročitat rozhovory a souvislé pasáže označovat hodícími se kódy.

Poté provedu druhou úroveň kódování, kde kódy budu dále slučovat do jednotlivých smysluplných skupin podle témat, kterými jsou profesní zařazení a historie, pracovní aktivity a činnosti, vzdělávání a využívání informací, postoje k práci a pracovní motivace, politicko-administrativní vztahy, externalizace a postoje a hodnoty. Získané skupiny témat se pokusím propojit s informacemi, které před tím získám z odborné literatury a ze stranických dokumentů a zjištěné informace následně interpretovat.

2.1.6. Hodnotová východiska

S ohledem na zaměření mé práce, expertní kapacity politických stran v České republice v oblasti energetiky, jsem toho názoru, že se hodnoty do mé práce neprojeví. S hodnotami se ve své práci ovšem budu setkávat u politických stran, které fungují na základě společných hodnot, jež se promítají do jejich programů. Tyto hodnoty jsou často velice rozdílné. Já však do své práce žádné hodnoty promítat nebudu.

3. TEORETICKÁ A VĚCNÁ VÝCHODISKA

Tato práce je věcně ukotvena v problematice energetické politiky České republiky. Energetická politika je dlouhodobý proces, který vyžaduje plánování na řadu let dopředu. Politické strany tak musejí mít dostatečné expertní zázemí, které je stálé a drží si své jasné ideje. Je také velice důležité, aby expertní zázemí dokázalo reagovat na nastalé změny, jakými mohou být například omezení ze strany Evropské unie.

Z teoretických východisek se budu v práci opírat hlavně o koncepty „policy work“ a „policy analytical capacity“, které se zabývají problematikou politického poradenství a expertních skupin. K popisu těchto konceptů mi pomohou knihy a texty autorů Hala Colebatche, Michaela Howletta, Jonathana Crafta a dalších. Z českých autorů budu využívat hlavně texty Viléma Novotného a jeho kolegů.

3.1. ENERGETICKÁ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY

Energetika je obor, který prochází v poslední době velice rychlým vývojem. Státy se snaží hledat nové zdroje surovin, zefektivňovat nejen výrobu, ale i přenos energií a diverzifikovat svůj energetický mix tak, aby nebyl závislý na jednom hlavním zdroji elektrické energie. Evropská unie také na rozdíl od ostatních států, které si s environmentalismem přiliš hlavu nelámou, klade důraz na ekologické požadavky evropské energetiky. [ENERGETIKA 2014]

Energetickou politiku v České republice upravuje zákon č. 458/2000 Sb. Tento zákon, který je také nazýván zákonem energetickým, upravuje podmínky podnikání, výkon státní správy v energetických odvětvích a změny některých předešlých zákonů. [CEZ 2015] Energetický mix v České republice je však také do jisté míry ovlivněn politikou EU a její směrnici 20-20-20, která udává členským státům tři hlavní závazky ke splnění do roku 2020. Pro účely mé práce je nejdůležitější třetí bod této směrnice, který si klade za cíl dosažení 20% podílu energie z obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie. V praxi toto pak znamená, že Česká republika musí přecházet na energii z obnovitelných zdrojů, jako jsou větrné elektrárny, fotovoltaické elektrárny, bioplynové stanice, nebo elektrárny vodní, a to vše na úkor ostatních zdrojů energie. Elektřina z obnovitelných zdrojů je vysoce dotována, jako tomu bylo například v minulém desetiletí u fotovoltaických elektráren, a ostatní zdroje energie (například jaderné elektrárny) nejsou schopny cenově těmto elektrárnám konkurovat. Fotovoltaický boom je ovšem již za námi a v současné době se energetická politika České republiky ubírá směrem

diverzifikovaného energetického mixu, kde jsou vyváženy všechny dosud známé zdroje energií.

Nutno podotknout, že Česká republika v současné době produkuje více energie, než dokáží její obyvatelé spotřebovat. Jsme tedy energeticky soběstační a elektřina se stává dobrým vývozním artiklem. Také energetický mix je, až na uhelné elektrárny, které stále ještě produkují 52% veškeré elektřiny, celkem dobře diverzifikovaný mezi více zdrojů. I u uhelných elektráren však můžeme hovořit o velkém zlepšení, neboť za deset let klesl podíl instalovaného výkonu uhelných elektráren na celkovém instalovaném výkonu v České republice téměř o 20 %. [ENERGETIKA 2014]

V poslední době je na poli energetické politiky v ČR důležitým tématem jaderná energetika a dostavba jaderné elektrárny Temelín. Přestože řada států od jaderné energetiky upouští, jako například Německo, které má v plánu do roku 2022 odpojit od elektrické sítě všechny své jaderné elektrárny, ČR si vybrala odlišnou cestu a řada odborníků vidí právě v jaderné energetice budoucnost. V současné době elektřina z jaderných elektráren na území České republiky tvoří asi 20 % celkového instalovaného výkonu. Jedná se tedy po uhelných elektrárnách o druhý největší zdroj elektrické energie v ČR. Jaderné elektrárny jsou také velice stabilním, a díky nízkým emisím, které produkují, také ekologicky šetrným zdrojem elektrické energie. Problémem však zůstává uskladnění použitého jaderného paliva.

V případě dostavby jaderné elektrárny Temelín se ovšem objevil problém s financováním celého projektu, a tak je v současné době dostavba „na mrtvém bodě“, kdy se řeší, co bude dál. Nejpravděpodobnějším řešením se zdá dostavba jednoho z plánovaných dvou bloků v Temelíně a výstavba jednoho nového bloku v Dukovanech, který by prodloužil životnost tamní jaderné elektrárny a zachovala by se tak lepší infrastruktura dodávky elektrické energie.

V souvislosti s energetickou politikou České republiky je také důležité zmínit nejvyšší poradní orgán vlády pro tuto oblast, kterým je Rada vlády pro energetickou a surovinovou strategii České republiky (dále jen Rada vlády). Tento orgán byl zřízen v roce 2011 jako stálý poradní orgán vlády pro oblast energetiky. Rada vlády má 35 členů a jejím předsedou je v současné době ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek. *„Hlavním cílem Rady vlády je poskytnout vládě podporu při přípravě a projednávání koncepčních a strategických dokumentů významných pro hospodářství České republiky zejména s ohledem na zajištění energetické a surovinové základny. Rada vlády navrhuje opatření k vytvoření vyvážené surovinové a energetické politiky státu, která bude prevencí před hrozbou vzniku kritické situace v oblasti surovinové a energetické bezpečnosti České republiky.“* [MPO 2015] Vznik této rady pouze

dokládá důležitost jasně dané dlouhodobé koncepce energetiky v České republice, kterou si většina odborníků na energetiku uvědomuje. Právě dlouhodobá energetická koncepce je to, co v České republice chybí a v čem spatřuje většina politických aktérů velký problém, neboť výstavba nových elektráren trvá dlouhý čas, a tak je důležité dobré naplánování a hlavně provedení naplánovaných aktivit.

3.2.POLITICKÁ STRANA

V této části práce se ještě krátce pokusím vysvětlit, jak je v práci vnímána politická strana. Nápomocna mi k tomu bude teorie kartelové strany, jejímiž autory jsou Richard Katz a Peter Mair. „*Teorie kartelové strany je velmi rozšířenou typologií politických stran, spojenou s vysvětlením jejich role a vývoje.*“ [Polášek, Novotný, Perottino 2014: 153] Politická strana je dle zmiňovaných autorů komplexní strukturou tří vzájemně koexistujících tváří. Z prvního pohledu můžeme stranu vidět, jako organizaci založenou na dobrovolném členství tzv. „party on the ground“. Druhou tvář je organizace jako byrokratický aparát tzv. „party in central office“. Třetí tvář strany je pak strana coby aktér vykonávající na různých pozicích politickou moc spojenou s volenými funkcemi. Tuto tvář označujeme jako tzv. „party in public office“. Výsledná politika strany je dle této teorie výsledkem boje mezi jednotlivými „tvářemi“. Systém je ovšem dle autorů teorie v praxi daleko složitější, neboť neprobíhá pouze boj mezi jednotlivými „tvářemi“, ale uvnitř „tváří“ probíhá složitá hra mezi politickými aktéry a jejich koalicemi o nadvládu v celém systému. [Polášek, Novotný, Perottino 2014: 155]

V praxi toto můžeme chápat tak, že v politické straně je mnoho jednotlivých aktérů, kteří sledují své vlastní zájmy a na základě koalic se je snaží prosadit do politiky celé politické strany.

3.3.POLICY WORK

Pro vysvětlení teoretického východiska „policy work“ budu využívat převážně programový článek Hala Colebatche z roku 2006 s názvem „What works makes policy“. „Policy work“ či „work of policy“, pojem který můžeme do češtiny dle Viléma Novotného přeložit jako pracovní činnost v oblasti veřejných politik, je relativně novým neusazeným pojmem. Jeho snahou je postihnout praxi veřejných politik a nahradit tak termín analýzy veřejných politik, který je v této oblasti tradičně využíván. [Novotný 2013: 136-137]

Dle Colebatche je ve většině textů „policy work“ vnímán jako určité cvičení informovaného řešení problému, které probíhá v následujících krocích. Prvním krokem je

identifikace problému, po kterém nastává shromažďování dat a analýza samotného problému. Posléze je předána rada tvůrci politiky, který provede rozhodnutí, vybere dané řešení problému, které je následně implementováno. Takto o „policy work“ však informují texty, jejichž úkolem je připravit čtenáře na kariéru politického analytika. [Colebatch 2006: 309] Většina učebnic totiž nezohledňuje realitu, která je často úplně jiná. Ve skutečnosti totiž není „policy work“ vždy tak přímočarou cestou za nalezením kolektivního řešení, které je ideálním pro všechny zúčastněné strany. V praxi se často pohybuje velké množství aktérů, hra se mění v jejím průběhu, objevují se nové problémy a interakce mohou produkovat změny v hodnocení alternativních výstupů. Řešení daného problému často nemusí být ani v zájmu všech zúčastněných aktérů. [Colebatch 2006: 311]

Colebatch ve svém textu dochází k třem základním přístupům, na kterých se nám snaží ukázat, co vlastně pracovní činnost v oblasti veřejných politik znamená. Za dominantní přístup, kterým můžeme na pracovní činnosti v oblasti veřejných politik nahlížet, považuje autoritativní přístup „authoritative choice“. Tento výklad popisuje „policy work“ jako podporu vlády při rozhodování. Úkol „policy work“ dle autoritativního přístupu spočívá v poradenství, analyzování a pomáhání s implementací vybraného rozhodnutí. Druhý přístup, jakým můžeme na pracovní činnost v oblasti veřejných politik nahlížet, Colebatch označuje jako „structured interaction“ tedy strukturované interakce. Jak již název napovídá, v tomto pohledu na „policy work“ jde hlavně o interakce různých aktérů, kteří se tohoto procesu účastní a o jejich vztahy, než o udělování rad. Důležitá je zde diplomacie, díky které je možné vytvořit strukturované interakce. Třetí a poslední přístup, který Colebatch uvádí, je přístup sociální konstrukce „social construction“. Tento přístup se zabývá rozdílem mezi pojmy vláda a vládnutí a vede naši pozornost k tomu, jak jsou myšlena slova, a ke sdíleným významům za nimi. V praxi to pak znamená, že je důležité volit vhodná slova jako odpovědi, abychom docílili daného cíle. [Colebatch 2006: 313-314]

Pro účely mé práce je také velice důležité v souvislosti s pojmem „policy work“ zmínit dělení expertů, které ve své knize s názvem „Working for policy“ z roku 2010 přinášejí autoři Colebatch, Hoppe a Nordegraaf. Autoři v knize uvádí hned tři typy expertů podílejících se na „policy work“, kteří se dělí do skupin na základě své odbornosti. Prvním typem expertů jsou tzv. „functional experts“ neboli funkční experti, kteří jsou za odborníky považováni díky svým zkušenostem a praxi získané v daném oboru (energetika). Druhým typem expertů, které autoři rozlišují, jsou tzv. „process experts“ neboli procesní experti. Tito lidé jsou odborníky na proces tvorby veřejné politiky. Vědí, jak proces tvorby veřejných politik funguje, jaké jsou formální záležitosti a další byrokratické postupy. V mém případě jsou dobrým příkladem takových

politických expertů tajemníci odborných komisí. Třetím a poslední typem expertů jsou pak „policy analyst“ neboli analytici veřejné politiky. Analytici veřejné politiky jsou v rámci svého vzdělání vyškoleni ve dvou oblastech. Zaprvé dokáží určit, co je problémem, který by se měl řešit a dokáží navrhnout jeho možná řešení. Zadruhé pak dokáží vybrat optimální řešení, které je z navrhovaných nejlepší. Právě díky druhé odbornosti se těmto expertům také někdy říká „decision experts“, což můžeme volně přeložit jako experti na rozhodování. [Colebatch, Hoppe, Nordegraaf 2010: 13] Tuto typologii bych ještě rád rozšířil o čtvrtou skupinu politických expertů, kterou ve svém textu z roku 2014 uvádí autoři Polášek, Perottino, Novotný. Zmíněnou skupinou jsou specializovaní politici. Tyto aktéry dle autorů můžeme nalézt nejčastěji ve veřejných funkcích a jsou to právě oni, kdo bývá samotnými politickými stranami označován za klíčové experty. Specializovaní politici jsou obvykle členy vrcholných politických orgánů (předsednictvo). [Polášek, Novotný, Perottino 2014: 159]

Výše zmíněná typologie nám napomáhá pochopit, s jakými experty je možné se v „policy process“ setkat. Je důležité však říci, že ne každého experta je možné jasně zařadit do jedné z kategorií a můžeme se tak setkat s tím, že některý z expertů bude zasahovat do dvou nebo dokonce všech tří kategorií.

Koncept „policy work“ ve své práci využívám k zařazení jednotlivých aktérů do skupin expertů na základě výše zmíněné typologie od autorů Colebatch, Hoppe, Nordegraaf. Dále koncept pomůže čtenářům pochopit, že „work of policy“ není jen přímočará cesta k nalezení řešení problému a jeho implikaci, ale že se jedná o složitý proces, na jehož konci jsou ne vždy všichni zúčastnění aktéři spokojeni.

3.4. POLICY ANALYTICAL CAPACITY (PAC)

Kromě konceptu „policy work“ Hala Colebatche bych zde rád zmínil druhý dominantní přístup ve zkoumání pracovní činnosti v oblasti veřejných politik, kterým je přístup „policy analytical capacity approach“ (PAC) autora Michaela Howletta. Tento přístup byl popsán v článku „Policy analytical capacity and evidence based policy making lessons from Canada“ a snaží se postihnout aktivity pracovníků v oblasti veřejných politik. [Novotný 2013: 150] Dle Howletta se výzkumy politických expertních kapacit zabývají aktuálním chováním a pracovními výkony analytiků veřejných politik, a to můžeme nazývat sociologií analýzy veřejných politik. (sociology of policy analysis). Výzkumy v rámci takové sociologie by se podle autora měly zabývat tím, kdo jsou analytici veřejných politik, jaké mají vzdělání a

odbornost a tím, co doopravdy dělají. [Howlett 2009: 168] Toto zde zmiňuji z toho důvodu, že právě tímto směrem se můj výzkum ubírá.

Howlett sám politické kapacity definuje jako volný koncept, který pokrývá celou škálu otázek spojených s vládními opatřeními. Zmínit zde můžeme například přezkoumávání, formulování a implementaci veřejných politik v rámci pravomocí vlády. Důležité je také zohlednit zdroje, které má k těmto účelům vláda k dispozici, praktiky a postupy, podle kterých jsou mobilizované a používané. PAC je koncept, který je zaměřen na získávání znalostí a na jejich použití v procesu politiky. Odkazuje na množství základních výzkumů, které je vláda schopna provést, statistické metody, které je schopna aplikovat a na vládní využívání aplikovaných výzkumných metod a pokročilých technik modelování. [Howlett 2009: 161-162]

Je třeba vysvětlit, jakou spojitost mají politické analytické kapacity s jednotlivými politickými stranami, když v minulém odstavci se bavíme pouze o vládě. Klíčem k odhalení této souvislosti jsou právě expertní skupiny politických stran, které fungují stejným způsobem a vykonávají stejné služby pro politickou stranu jako poradní orgány vlády pro vládu. Důležitost expertních skupin ve stranách spočívá právě v tom, že čím kvalitnější a větší expertní zázemí strana má, tím by měla být úspěšnější při snaze o prosazování svých idejí. Posouzení jednotlivých expertních skupin je pak možné provést na základě porovnání organizačních prvků. [Howlett a Oliphant 2010: 20] Politické strany se silnějším expertním zázemím by také měly mít větší vliv na politické výstupy než jejich konkurenti, jejichž analytická kapacita je nižší nebo ji zcela postrádají. [Perottino, Polášek a Novotný 2013]

Nyní bych se rád zaměřil na výzkumy Michaela Howletta, které provedl společně se svým kolegou Jonathanem Craftem v letech 2012 a 2013. Oba výzkumy se zabývaly studiem politických kapacit se zaměřením na adaptaci na klimatické změny v několika různých sektorech (doprava, lesnictví, finance, infrastruktura a energetika) a byly provedeny v Kanadě a USA. [Craft a Howlett 2012, 2013] Přestože v tomto případě byly expertní kapacity v oblasti energetiky zkoumány z hlediska reakcí na klimatické změny, postupy a poznatky použité ve výzkumu jsou snadno přenositelné i do méj studie, která zkoumá energetiku z komplexního hlediska. Dalším rozdílem mezi výzkumy je zkoumaná skupina, neboť Craft a Howlett se zabývali veřejnou správou a v mém případě se jedná o politické strany. Jak jsem již uvedl výše, toto by však nemělo být problémem, neboť organizace a fungování poradních skupin je u obou zmíněných podobná.

Nejdůležitějším poznatkem Howlettova a Craftova výzkumu z hlediska méj práce je rozdělení zkoumání do tří úrovní. Na zkoumání makro úrovně, „mezo“ úrovně a mikro úrovně.

První zkoumanou úrovní je makro úroveň, ve které se zkoumá struktura daného subsystému. V našem případě tímto subsystémem bude politická strana. Na této úrovni zkoumání by se výzkumník měl zajímat o počty a typy aktérů, kteří do daného subsystému zasahují. Dále jsou zde důležité vztahy mezi jednotlivými aktéry a celá provázanost sítě aktérů. [Craft a Howlett 2013: 2].

Druhou úrovní zkoumání je „mezo“ úroveň. Zde se objevují dva klíčové faktory, díky kterým jsme schopni identifikovat nedostatky analytických kapacit. Jsou jimi finanční a lidské zdroje, které jsou zapotřebí ke generování expertízy. Analýza „mezoúrovně“ se provádí za použití veřejně dostupných dokumentů, jako jsou například výroční zprávy. [Craft a Howlett 2012: 5] Dle kritérií „mezoúrovně“ je tedy možné předpokládat, že politickou stranou se silným expertním zázemím, které bude schopné tvořit dlouhodobá opatření a reagovat na změny prostředí, bude strana s velkým počtem expertů, která navíc vynakládá na své analytické kapacity vysoké finance.

Poslední úrovní zkoumání, kterou autoři ve výzkumech uvádějí, je „mikro“ úroveň. Tato úroveň zkoumání je nejjemnější a zaměřuje se přímo na jednotlivé politické analytiky a jejich činnost. [Craft a Howlett 2013: 2] Autoři sami považují tuto úroveň za klíčovou, neboť se týká tvůrců politiky, jejich odbornosti, vzdělání a různých dalších školení, která tvůrci politiky absolvují k rozšíření svých odborných znalostí. Na této úrovni je nejjednodušší provádět měření za pomoci tří klíčových organizačních rysů, kterými jsou: vedení, lidské zdroje, podpora infrastruktury. Kvalita politického poradenství zde závisí na sladění poptávky a nabídky po něm. Nejúspěšnějšími pak jsou ty politické organizace, které jsou schopny předvídat požadavky politické situace po tomto poradenství a předem mají provedené výzkumy. To umožňuje trvale vysoký standard metodologie výzkumu a zabraňuje to nenalezení nějakého možného řešení problému. [Craft a Howlett 2012: 9]

Dle kanadských autorů Howletta a Craфта se tedy výzkum expertních kapacit dělí do tří úrovní. Pro moji práci je nejdůležitější studium makro a mikro úrovně, neboť právě při zkoumání těchto úrovní zjistím odpovědi na dané otázky. Při zkoumání makro úrovně se dozvím, jaké jsou expertní skupiny politických stran, kolik mají členů, jak se tyto členové rekrutují, a jak expertní skupina funguje. Při zkoumání mikro úrovně se pak zaměřím na samotné aktéry a zjistím, jakou odbornost mají, a o jaký druh expertů se jedná.

4. ANALÝZA VYBRANÝCH POLITICKÝCH STRAN

V této kapitole se budu zabývat svou vlastní případovou studií, která je zaměřena na expertní kapacity politických stran v České republice. Do této studie, jak jsem již zmínil výše, jsem zahrnul tři politické strany, konkrétněji pak strany TOP 09, ČSSD a v neposlední řadě také ODS. Kapitola bude strukturována do jednotlivých podkapitol podle politických stran, tak aby bylo všechno přehledné. Každou stranu se pokusím představit, popsat její organizační strukturu a fungování odborného zázemí strany v oblasti energetiky. V závěru jednotlivých podkapitol se pak zaměřím na provedené rozhovory s politickými aktéry, zde se budu soustředit převážně na odbornost aktérů, na postoj aktérů k jaderné energetice v České republice a na osoby samotných aktérů, jejich profesní historii, funkci a další zajímavé skutečnosti. V závěru kapitoly se pak pokusím shrnout hlavní rozdíly a paralely ve fungování expertních komisí jednotlivých stran a také zajímavé skutečnosti, které jsem se dozvěděl při provádění rozhovorů s politickými aktéry.

4.1.TOP 09

4.1.1. Základní informace o straně

Strana TOP 09 je jednou z nejmladších politických stran, která se pohybuje na české politické scéně. Tato strana vznikla v roce 2009 a její politická pozice byla již od začátku působení pravicová. Hlavními postavami strany TOP 09 jsou již od počátku Miroslav Kalousek a Karel Schwarzenberg, kteří ve straně působí do současnosti a zastávají pozice 1. místopředsedy strany v případě Miroslava Kalouska a předsedy strany v případě Karla Schwarzenberga. Právě Miroslav Kalousek býval v minulosti členem politické strany KDU-ČSL, odkud však po názorových rozporech s vedením strany odešel a stal se jedním ze zakladatelů TOP 09.

TOP 09 je konzervativní a demokratickou stranou, která vychází z tradic křesťansko-židovské evropské kultury. Strana odmítá jakékoliv ideologie, které by vedly k totalitě a nerespektování základních práv a svobod občanů. Snaží se prosazovat principy svobodného trhu a hájit společnost, ve které mají všichni stejné příležitosti. TOP 09 se také označuje za proevropskou stranu a snaží se o to, aby Česká republika byla respektovaným členem Evropské unie, a aby dále pokračoval proces, který umožní Evropské unii vystupovat jednotným a silným hlasem, který bude slyšet v globálním světě. V neposlední řadě také TOP 09 přijímá

odpovědnost vůči budoucím generacím a snaží se o zachování kulturního dědictví a trvalé zlepšení životního prostředí. [TOP 09 2013a]

Strana TOP 09 vznikla v roce 2009, kdy zbýval rok do voleb do Poslanecké sněmovny České republiky. V této době také strana uzavřela smlouvu o dlouhodobé spolupráci s hnutím Starostů a nezávislých (dále jen STAN). Spolupráce fungovala na základě tvorby společných kandidátek pro volby. Konkrétně se sestavování společných kandidátek týká voleb prezidentských, voleb do obou komor Parlamentu České republiky a také voleb do Evropského parlamentu. Ve smlouvě jsou také dané programové priority, které musí obě strany dodržovat. Spolupráce se ukázala být velmi prospěšnou, a tak se strany dohodly na jejím prodloužení, které bylo stvrzeno podpisem nové smlouvy v roce 2013. Nová smlouva o spolupráci je platná do roku 2017. [TOP 09 2013b] V praxi pak vypadá spolupráce tak, že STAN navrhne TOP 09 několik kandidátů ze svých řad do nadcházejících voleb. TOP 09 zvaží zařazení navrhovaných kandidátů a v případě zájmu zařadí navrhované kandidáty do svých kandidátek a rozhodne o jejich pořadí. V případě úspěchu těchto kandidátů ve volbách je pak TOP 09 schopna poskytnout kandidátům z řad STAN určitý odborný servis. Kandidáti STAN mohou také spolupracovat s odborným „think-tankem“ TOP 09 „TOPAZ“. V neposlední řadě pak tvoří úspěšní kandidáti obou stran společný poslanecký klub – „Poslanecký klub TOP 09 a Starostové“. [Rozhovor s aktérem – Petra Šebestíková]

První volby, kterých se TOP 09 zúčastnila, byly volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010. Tyto volby, v kterých měly obecně navrch pravicové strany nad těmi levicovými, dopadly pro TOP 09 velice úspěšně. TOP 09 s podporou STAN se umístila na třetím místě, přičemž získala 16,70 procent všech hlasů. Tento výsledek znamenal pro TOP 09 veliký úspěch a zajistil straně čtyřicet jedna mandátů v Poslanecké sněmovně. Přestože volby vyhrála levicová strana ČSSD, díky převaze pravicových stran nedokázala sestavit vládu, a tak vládu vytvořili společně s TOP 09 strany ODS a VV. [ČSÚ 2010] Při svých prvních volbách tak TOP 09 obsadila hned pět ministerských křesel, včetně jednoho z nejdůležitějších resortů Ministerstva financí, do jehož čela se postavil Miroslav Kalousek. V polovině roku 2013 však došlo ke konci vlády Petra Nečase a k následným předčasným volbám, které se odehrály na podzim téhož roku.

V těchto volbách již nebyla TOP 09 tak úspěšná jako ve volbách předchozích. Do výsledku voleb silně promluvilo nově vzniklé hnutí ANO 2011 podnikatele Andreje Babiše, které se umístilo na druhém místě. Na třetím místě skončila KSČM a TOP 09 se musela spokojit se čtvrtou příčkou a výsledkem 11,99 % hlasů. S 26 mandáty je tak v současné době nejsilnější pravicovou stranou v Poslanecké sněmovně České republiky. [ČSÚ 2013]

4.1.2. Struktura strany

Strana TOP 09 má ze všech analyzovaných stran nejmenší členskou základnu. Její členská základna činila v březnu roku 2014 3825 členů. [CEVRO 2014] Ovšem i přes nižší počet členů má strana dobře propracovanou vnitřní strukturu, díky které může fungovat na všech úrovních. Organizační struktura strany TOP 09 je dle vnitřních stanov strany organizována na čtyřech úrovních. Nejvyšší úroveň je úroveň celostátní, následují pak krajská úroveň, regionální úroveň a místní úroveň. Na každé z jednotlivých úrovní existuje nejvyšší orgán, sněm, který je svoláván výbory příslušných úrovní. Nejvyšším sněmem je pak sněm celostátní, který musí být svolán nejméně jednou za dva roky a pokud není svolán ve stanoveném termínu příslušným výborem, učiní tak smírčí výbor. [TOP 09 2013a] Předsednictvo strany TOP 09 tvoří jedenáct lidí, z toho pět řadových členů předsednictva strany, čtyři místopředsedové strany, jeden první místopředseda strany a předseda strany, kterým je v současné době, jak již bylo zmíněno výše, Karel Schwarzenberg. Celé předsednictvo strany je volené na celostátním sněmu, kde se mimo jiné také schvaluje program strany, stanovy strany a jejich změny. [TOP 09 2013a]

4.1.3. Odborné zázemí strany v oblasti energetiky

O odborné zázemí v oblasti energetiky se ve straně TOP 09 stará expertní komise pro energetiku. TOP 09 je jednou z mála stran, u které můžeme nalézt expertní komisi, která má na starosti pouze energetiku, jelikož ve většině ostatních stran je energetika řešena v rámci expertní komise pro průmysl a obchod nebo hospodářství. Tato expertní komise je zřizována na celostátní úrovni a jejím předsedou je Jan Husák. TOP 09 jako skoro většina stran v České republice vyjma KSČM nezřizuje stínovou vládu, Jan Husák je tedy zároveň člověkem, který má v současné době ve straně nejvyšší slovo v oblasti energetiky.

Kromě celostátní komise má TOP 09 i expertní komise na úrovni regionální. Ty jsou však zřizovány podle potřeb daného regionu, a proto je nenalezneme ve všech regionech, ale pouze v těch, ve kterých se řeší závažné energetické otázky jako je tomu například v Jižních Čechách, kde se nachází jaderná elektrárna Temelín.

Dle oficiálního webu TOP 09 a platného statutu odborných komisí TOP 09 má celostátní expertní komise čtrnáct členů včetně předsedy komise, přičemž jsou zastoupeny všechny kraje jedním členem komise. Při rozhovoru s Petrou Šebestíkovou jsem se ovšem dozvěděl, že počet členů je v současné době 48, z čehož aktivně na schůze komise dochází asi 30 členů a z některých krajů do komise nedochází ani jeden člen. Toto je způsobené absencí expertní

komise pro energetiku na regionální úrovni v některých krajích a tím, že v některých regionech odborníci na energetiku ani zájemci o to docházet do expertní komise nejsou. Z některých krajů naopak dochází do expertní komise lidí více a někteří členové komise ani nemusí být členy TOP 09. V některých případech se jedná o členy STAN nebo o aktéry bez politické příslušnosti zainteresované v problematice energetiky, kterými jsou například profesori působící na vysokých školách. Zajímavostí je rozpor s platným Statutem odborných komisí TOP 09, podle kterého je vyžadováno krajské zastoupení v odborné komisi. Z každého kraje by měl být v komisi tedy alespoň jeden člen. Pozice v expertní komisi pro energetiku v TOP 09 není nijak finančně odměňována, a tak je participace v ní zcela dobrovolná. Členové komise se scházejí dle potřeb ve svém volném čase. V době kdy byla TOP 09 ve vládě, se expertní komise scházela pravidelně každý měsíc. Nyní v pozici opoziční strany spolu členové expertní komise komunikují spíše skrz internet a scházejí se nepravidelně přibližně jednou za dva měsíce. Jak jsem se dozvěděl při rozhovoru, nejčastěji se řeší připomínkování zákonů týkajících se energetiky, které jsou právě probírány vládou. [Rozhovor s aktérem – Petra Šebestíková]

Kromě expertních komisí má TOP 09 k dispozici ještě jednu skupinu pro tvorbu expertízy v oblasti energetiky. Je jí tzv. „Skupina pro energetiku“. Skupina pro energetiku je vlastně expertní komise rozšířená o nečleny strany z řad odborné veřejnosti, kteří mají zájem podílet se na generování expertízy za TOP 09. Tato skupina má 438 členů a aktivně se neschází. Diskuze zde probíhají pomocí internetu a diskutovaná témata může navrhnout každý z členů. Skupina se neomezuje na řešení aktuálně probíraných témat ve vládní koalici, ale řeší se zde například i dlouhodobá řešení energetické situace v České republice nebo optimální energetický mix pro ČR. [Rozhovor s aktérem – Petra Šebestíková]

V oblasti odborného zázemí strany TOP 09 je také důležité zmínit spolek TOPAZ (dříve občanské sdružení TOPAZ), který je oficiálním think-tankem strany. Obsahem činnosti tohoto spolku, který vznikl v roce 2012, je pořádání seminářů a konferencí vzdělávajících členy TOP 09. TOPAZ se ovšem také zabývá debatami o celospolečenských tématech s odbornou nestrannou veřejností, spoluprací s expertními komisemi TOP 09, vytvářením názorových alternativ k materiálům, které jsou vytvářeny veřejnou správou a v neposlední řadě také tvorbou analytických a koncepčních materiálů, které pojednávají o jednotlivých problematikách a navrhují způsoby jejich řešení. [TOPAZ 2013] V oblasti energetiky pořádal TOPAZ v poslední době několik seminářů a veřejných témat, například na téma budoucnosti jaderné energetiky v České republice. [Rozhovor s aktérem – Petra Šebestíková] *„Základní význam think-tanku pro TOP 09 je především posílení TOP 09 jako strany s vlastním obsahem. Top 09 není manažerský projekt, proto se neobejde bez think-tanku propojeného se vzdělávacími*

programy.“ [TOPAZ 2013] Svým modelem stranického think-tanku se spolek TOPAZ přirovnává například k Nadaci Konráda Adenauera, která poskytuje politické poradenství Křesťanské demokratické unii v Německu. S touto nadací také TOPAZ úzce spolupracuje. [TOPAZ 2013]

4.1.4. Analýza politického aktéra – Ing. Petra Šebestíková

Jedním z členů expertní komise pro energetiku za TOP 09 je také Ing. Petra Šebestíková. Petra Šebestíková je absolventkou fakulty strojní na ČVUT v Praze. Do strany TOP 09 vstoupila již při vzniku strany v roce 2009, avšak aktivně se zapojovat do politických záležitostí začala až v roce 2014. Dříve působila například jako členka dozorčí rady ve společnosti Dopravní podnik města České Budějovice a.s., nebo v představenstvu firmy Teplárna České Budějovice. V současné době zastává pozici krajského manažera TOP 09 pro Jihočeský kraj, jehož náplní práce je správa strany (členství, členských příspěvků, krajské organizace, krajské volby) a její prezentace na krajské úrovni. Respondentka neabsolvovala v poslední době žádné vzdělávací semináře ani jiná dodatečná školení, která by prohlubovala její vzdělání v oblasti energetiky. [Rozhovor s aktérem – Petra Šebestíková]

Hlavní důvod, který přivedl respondentku do expertní stranické komise pro energetiku, spatřuje ve svém působení v představenstvu českobudějovické Teplárny a v praxi, kterou vykonávala ve firmě dodávající ventily do jaderné elektrárny Temelín. Do celostátní expertní komise se pak dostala na základě svého postavení v krajské komisi, kde zastává post garanta expertní komise. [Rozhovor s aktérem – Petra Šebestíková]

Petra Šebestíková ve své funkci a při práci v expertní komisi pro energetiku spolupracuje nejen s odborníky se stejnou stranickou příslušností, ale také s odborníky z řad nestraníků. Ve své pozici nevyužívá služeb žádných externistů ani jiného placeného poradenství. Zkušenosti s placeným poradenstvím má pouze z celostátní expertní komise pro energetiku. V krajské komisi pro energetiku se ovšem setkává s řadou odborníků z jaderné elektrárny Temelín, od kterých získává řadu důležitých informací ohledně jaderné energetiky v České republice. [Rozhovor s aktérem – Petra Šebestíková]

Dle dělení politických expertů, které ve svém díle přinášejí autoři Colebatch, Hoppe a Nordegraaf, spadá Petra Šebestíková, dle mého názoru, do kategorie „functional experts“, neboť její vzdělání je technického rázu a spíše než s procesem tvorby veřejných politik má zkušenosti z praxe v oblasti energetiky. Ve straně aktérka nevykonávala nikdy žádnou z veřejných funkcí a v expertní komisi působí na základě svých zkušeností s energetickou

politikou v jihočeském kraji, kde se zabývala především problematikou jaderné energetiky a možným využitím odpadního tepla z jaderné elektrárny Temelín pro vytápění města České Budějovice.

4.2. ODS

4.2.1. Základní informace o straně

Občanská demokratická strana (ODS) je tradiční českou liberálně konzervativní pravicovou stranou. Na české politické scéně se ODS nachází již od dubna roku 1991, kdy vznikla po rozpadu Občanského fóra. Jejím zakladatelem a prvním předsedou se stal Václav Klaus. Již od svých počátků byla ODS silným hráčem na české politické scéně. Od založení až do současnosti se v čele ODS vystřídali pouze čtyři předsedové. Výše zmíněný Václav Klaus byl po úspěšné kandidatuře na prezidenta v roce 2002 vystřídán Mirkem Topolánkem, který ve funkci vydržel až do roku 2010. V roce 2010 se do čela strany postavil Petr Nečas, který byl však po aférách v roce 2013 odvolán a na jeho místo nastoupil Petr Fiala, který je ve své funkci dodnes. [ODS 2015b]

Ve stanovách strany se nachází hned devět hlavních cílů. ODS chce být mimo jiné stranou navazující na tradice evropské křesťanské civilizace, na humanitní a demokratické tradice první republiky a na zkušenosti současných západních demokracií. Sociální politika ODS nepovede k rovnosti v přerozdělování, ale k rovnosti v příležitostech k uplatnění. Strana také jednoznačně odmítá marxistickou a leninskou ideologii ve všech jejích projevech. Členové strany by měli aktivně spoluvytvářet soukromé vlastnictví a volný trh zboží, práce a myšlenek, který je důležitý pro demokratickou civilizaci. Jejich cílem je také rozvoj našeho životního stylu, resp. rozvoj kultury, práce, bydlení, kultury volného času i lidských vztahů. [ODS 2014]

Strana ODS sama o sobě tvrdí, že ve svém programu se snaží prosazovat svobodu jednotlivce, vládu práva a volný trh, ve kterém vidí nejlepší předpoklad pro všeobecnou prosperitu. Dále se také zasazuje o standardní fungování liberální demokracie západního typu, a proto odmítá věčné pokusy o hledání třetích cest nebo kolektivistické ideologie. V souvislosti se zahraniční orientací České republiky zastává ODS spíše zdrženlivý a euroskeptický postoj. Za klíčové, jak pro zajištění bezpečnosti v ČR, tak pro šíření prostoru svobody a demokracie ve světě, považuje transatlantické vazby. Na rozdíl od TOP 09, která podporuje silné a jednotné vystupování Evropské unie ve světě, ODS zastává vůči EU zdrženlivý přístup a zdůrazňuje nutnost zvyšování konkurenceschopnosti a rozvíjení efektivní spolupráce, zároveň také hájí národní zájmy České republiky a jejich obyvatel. [ODS 2015]

ODS byla již od svého vzniku velice úspěšnou stranou a dá se říci, že dlouhou dobu se přelévávala moc v České republice mezi pravicovou ODS a levicovou stranou ČSSD. To, že se jedná o velmi úspěšnou stranu, dokládá i fakt, že ODS byla od svého vzniku ve čtyřech volebních obdobích stranou vládní. Naposledy tomu tak bylo po nástupu Petra Nečase na post předsedy strany v roce 2010. Volby do poslanecké sněmovny 2010 byly zkouškou nejen pro nového lídra strany, ale také pro celou ODS. Nakonec skončila ODS s výsledkem 20,22% hlasů na druhém místě těsně za vítěznou ČSSD s 22,08 % hlasů a obsadila v Poslanecké sněmovně celkem padesát tři křesel. [ČSÚ 2010] ČSSD ovšem nedokázala sestavit koalici, a tak byla k sestavení vlády vyzvána právě ODS. Strana vstoupila do koalice společně s TOP 09 a VV. Tato vláda pak vydržela u moci až do července roku 2013, kdy po aférách podal předseda strany Petr Nečas demisi na post premiéra a s ním automaticky skončila i vláda. Předčasné volby na podzim roku 2013 tak absolvovala ODS bez předsedy a jejich výsledek byl velice zdrcující. ODS se poprvé od svého vzniku neumístila mezi dvěma nejúspěšnějšími stranami a poprvé její výsledek klesl pod hranici 20 % hlasů. Se ziskem 7,72 % hlasů a šestnácti mandáty strana obsadila až pátou příčku, načež proběhl celostranický sněm, kde byl zvolen novým předsedou Petr Fiala. V současné době je ODS v opozici. [ČSÚ 2013]

4.2.2. Struktura strany

ODS je tradiční českou politickou stranou se silnou stranickou základnou. V poslední době je však její jméno spojováno s mnohými aférami, její renomé se zhoršuje, a tak se i počet členů snižuje. V době největšího rozmachu strany členská základna čítala dokonce 31 011 členů. Od té doby se však počet členů značně snížil, a v roce 2014 to bylo již „pouze“ 17 944 členů. [CEVRO 2014]

Struktura politické strany ODS je rozdělena na čtyři úrovně. Na nejnižší úrovni jsou sjednávány místní sdružení. Dále jsou pak sjednávány sdružení oblastní, regionální sdružení a centrální oblast. Na každé z jednotlivých úrovní fungují jako orgány sněm a rada. Nejvyšším orgánem strany je potom kongres strany, který se schází nejméně jednou za dva roky a je svoláván předsedou strany. O mimořádné svolání kongresu může také požádat minimálně 1/3 členů výkonné rady nebo minimálně 1/3 oblastních sdružení. Za takovýchto mimořádných událostí se sněm musí konat nejdéle dva měsíce od požádání. [ODS 2014]

Přestože ODS byla v České republice jedním z průkopníků expertního zázemí politických stran, když hned po jejím vzniku Václav Klaus rozhodl o vytvoření stínové vlády, v současné době strana již stínovou vládu nemá. Důvody jsou proto dva: „*prvním je určitý*

politický marketing, kdy všechny strany přecházejí spíše na expertní skupiny. Druhým důvodem je roztržitá politická scéna, kde by těch stínových vlád bylo více. Česká republika je zemí, kde nefunguje anglosaský model ve smyslu střídání dvou politických stran u moci, kdy jedna strana vládne, druhá má stínovou vládu. V České republice máme ve vládě tři strany v opozici čtyři, a aby každý měl stínovou vládu, je poměrně komplikované, takže politicky marketingově je zajímavější definovat expertní komisi.“ [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba] Expertní komise ODS však prošly ještě jednou zásadní změnou za poslední dva roky. Komise již není skládána stejným způsobem, jako tomu bylo dříve, kdy do expertní komise docházel z každého kraje právě jeden člen a komise tak měla čtrnáct členů. V současné době o složení expertního týmu rozhoduje garant expertního týmu, který je jmenován předsedou strany. Předseda strany tedy jmenuje garanta expertního týmu pro danou problematiku, ten by měl svolat ideovou konferenci, na kterou se dostaví lidé, kteří se o danou problematiku zajímají a chtěli by působit v expertním týmu. Na této konferenci se prodiskutují důležitá témata a garant expertního týmu si zvolí svůj tým. Je tedy v zásadě pouze na garantovi, kdo v daném týmu bude, a kdo nikoli. [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba]

4.2.3. Odborné zázemí strany v oblasti energetiky

Politická strana ODS nemá expertní komisi přímo pro energetiku, a tak se o problematiku energetiky v České republice v této straně stará expertní tým pro hospodářství, jejímž garantem, který tento tým zároveň sestavil, je Martin Kuba. Martin Kuba je tedy také současně člověkem s aktuálně největším slovem v oblasti energetiky v ODS.

Expertní skupiny ODS fungují i na nižších úrovních v rámci regionálních sdružení, jejich fungování však není nijak ošetřeno ve stanovách strany, a tak jsou zřizovány zcela dobrovolně dle potřeb stejně, jako tomu bylo u TOP 09, kde lze nalézt expertní komisi na regionální úrovni pouze v regionech, které jsou energeticky důležité pro Českou republiku nebo kde se řeší důležité energetické otázky. V expertních týmech ODS, jak již bylo zmíněno výše, v současné době není důležité ani rozhodující zastoupení členů ze všech 14 krajů. Může se tak stát, že některý z krajů není zastoupen žádným členem a jiný naopak může být zastoupen více členy.

Členství v expertním týmu pro hospodářství je v ODS zcela dobrovolné, a tak nejsou ani jednotlivé pozice nijak honorované. Expertní tým nemá jasně stanovená pravidla pro scházení, schůzky tedy svolává sám garant expertního týmu. Dle slov Martina Kuby se expertní tým schází pravidelně jednou za šest týdnů. „Členy expertního týmu se mohou stát i nestraníci,

tým je koncipován tak, aby v něm byli lidé, kterým Petr Fiala jako předseda strany důvěřuje a je přesvědčen, že v daném oboru mají co říct a jsou schopni definovat politiku dané strany.“

[Rozhovor s aktérem – Martin Kuba] Odbornost samotných členů expertního týmu není zcela vyžadována, spíše je to o tom, kdo se daným oborem zabývá. Vždy je zapotřebí najít soulad mezi odborností a jasně definovaným politickým postojem. Energetika je však oborem, který má svoje principy, které není možné ignorovat, a proto je právě v expertním týmu pro hospodářství vyžadovaná odbornost na vyšší úrovni než je tomu v jiných odvětvích. [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba]

Konkrétními výstupy expertního týmu pro hospodářství jsou například různé ideové dokumenty, které strana vydává, nebo volební programy. V současné době, kdy je strana v opozici, se na půdě expertního týmu řeší dva druhy témat. Zaprvé jsou jimi stejná témata, která jsou aktuálně projednávána vládou (v současné době například návrh zavedení registračních pokladen pro podnikatele). Expertní tým řeší, jakým způsobem se k daným tématům postavit, jak jim oponovat či jaké argumenty použít. Druhým případem jsou témata, se kterými přijde někdo z členů expertního týmu a chce, aby k nim ODS definovala svůj dlouhodobý postoj, kterým se budou prezentovat před voliči. [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba]

Stejně jako TOP 09, tak i občanští demokraté spolupracují s think tankem. Je jím liberálně - konzervativní akademie CEVRO. CEVRO je občanské sdružení, které v České republice působí již od roku 1999. Mezi jeho hlavní úkoly patří politické vzdělávání, podpora pravicové politiky a propagace demokracie. [CEVRO 2015] CEVRO se snaží nejen vzdělávat nové pravicově zaměřené politiky a připravovat absolventy škol k práci na politické scéně, ale také vzděláváním zkvalitňovat práci současných profesionálních zaměstnanců občanské demokratické strany. Jedním z projektů občanského sdružení CEVRO, který byl zaměřený právě na toto téma, byl projekt „Politický manažer profesionál“ z roku 2007. [CEVRO 2007] Občanské sdružení CEVRO je také napojeno na zahraniční nadace. Především pak spolupracují s německou nadací „Hanns Seidel“.

4.2.4. Analýza politického aktéra – MUDr. Martin Kuba

Jak jsem již zmínil výše, MUDr. Martin Kuba je v současné době členem expertního týmu ODS a garantem expertního týmu pro hospodářství v této straně. Jeho cesta k oblasti průmyslu a hospodářství byla, jak on sám říká, dosti krkolomná. [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba] V roce 1991 absolvoval střední průmyslovou školu stavební v Českých Budějovicích,

pak ale jeho kariéra nabrala zcela jiný směr, a tak v roce 1995 maturoval v pořadí již podruhé na střední zdravotnické škole Bílá Vločka. Poté jeho cesta pokračovala do Prahy na 1. Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy, kde zakončil své studium promocí v roce 2002 se specializací anesteziolog. V témž roce začal pracovat jako anesteziolog v nemocnici v Českých Budějovicích. O rok později však vstoupil do místního sdružení ODS České Budějovice, což nastartovalo jeho politickou kariéru. V roce 2006 byl poprvé zvolen do zastupitelstva a rady města a o dva roky později dokonce předsedou jihočeské ODS, což vyústilo v roce 2011 v jeho jmenování do Vlády České republiky, kde zastával post ministra průmyslu a obchodu ve vládě Petra Nečase. [ODS 2015c] Navrátil se tak ke své původní specializaci. Respondent sám uvedl, že od průmyslu a techniky se nikdy zcela neodvrátil, neboť anesteziologii shledává za poměrně dost technický obor. Ve svém pozdějším působení v politice již neabsolvoval žádná odborná školení ani vzdělávací kurzy, které by dále rozšiřovaly jeho znalosti v oblasti energetiky. [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba]

K současné pozici garanta expertního týmu a k pozici ministra průmyslu a obchodu přivedla Martina Kubu pozice náměstka hejtmána jihočeského kraje, kde se zabýval regionálním rozvojem, do kterého spadala mimo jiné i energetika. Ve své pozici se setkává Martin Kuba s mnoha ať již stranickými nebo nestrannými odborníky pro oblast energetiky. On sám však nevyužívá žádných placených poradenských služeb. [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba]

Také Martin Kuba dle mého názoru spadá do kategorie politických expertů „functional experts“, neboť jeho vzdělání je odborné, na základě jeho působení na ministerstvu průmyslu a obchodu by ho však šlo zařadit i do kategorie „process experts“, neboť právě do této kategorie spadají bývalí zástupci strany ve veřejných funkcích, jako jsou např. poslanci, senátoři nebo ministři. [Polášek, Novotný, Perottino 2014: 158]

4.3. ČSSD

4.3.1. Základní informace o straně

Česká strana sociálně demokratická zkráceně jen ČSSD je jednou z nejstarších stran na české politické scéně. Jak již název strany napovídá, ČSSD na české politické scéně zaujímá levicovou politickou pozici. V současnosti se jedná o nejsilnější levicovou stranu v České republice. Historie strany sahá hluboko do minulosti a její počátky můžeme nalézt již v devatenáctém století, konkrétněji v roce 1878, kdy si zástupci českých dělnických spolků vynutili založení samostatné Sociálně demokratické strany československé v Rakousku. Od té

doby si strana sociálních demokratů prošla mnohými změnami a historickými momenty. Trvale obnovena však byla až po pádu komunistického režimu v roce 1990. Svůj současný název „Česká strana sociálně demokratická“ dostala v roce 1993. [ČSSD 2015]

V čele ČSSD se od roku 1993 vystřídal celkem pět předsedů. Po přejmenování strany na aktuální název se do jejího čela postavil současný český prezident Miloš Zeman. Strana se ukázala být velice silnou a již ve svých prvních volbách v roce 1996 všem dokázala, že se s ní bude muset počítat. Do čela vlády se dostala o dva roky později v předčasných volbách. V dalším volebním období se sociálním demokratům podařilo obhájit dobrý výsledek a znovu stanout v čele vlády. Premiérem se stal Vladimír Špidla, který byl od roku 2001 i předsedou strany. Toto období se ale ukázalo pro stranu být velice nešťastným. Na postu premiéra se postupně vystřídali Stanislav Gross, který nahradil Vladimíra Špidlu po neúspěšných volbách do Evropského parlamentu a Jiří Paroubek, který naopak nahradil Stanislava Grosse po bytové aféře. Od roku 2011 do současnosti vede stranu z postu předsedy strany Bohuslav Sobotku. [ČSSD 2015]

ČSSD si ve svých stanovách klade čtyři hlavní programové cíle. Sociální demokraté chtějí být stranou, která usiluje o uplatnění principu svobody, demokracie, sociální spravedlnosti, rovných příležitostí, solidarity a odpovědnosti za udržitelný rozvoj. ČSSD jako jediná z analyzovaných stran ve svých stanovách zmiňuje rovnoprávnost mužů a žen. Tomuto tématu se věnuje druhý bod z programových cílů. Sociální demokraté zde prohlašují, že prosazují princip rovných příležitostí mužů a žen, a tento princip uplatňují i při svých vlastních činnostech, jako je například sestavování kandidátních listin nebo vytváření orgánů strany. V posledním z programových cílů se pak strana vymezuje na poli Evropské politiky. ČSSD je v současné době členkou Evropské strany sociálně demokratické a Socialistické internacionály, a tak se také hlásí k myšlenkám a základním programovým cílům těchto organizací, v jejichž orgánech má také své zastoupení. Sociální demokraté se aktivně účastní na tvorbě společné politiky a mimo jiné také s výše zmíněnými organizacemi koordinuje svoji zahraniční politiku. [ČSSD 2013]

Podobně jako tomu bylo u strany ODS, tak i ČSSD byla ve své historii a dá se říci, že stále je, stranou velice úspěšnou. I přes mnohé aféry, které stranu doprovázely ve volebním období 2002 – 2006, strana udržela dobré výsledky, a již v roce 2010 opět zvítězila ve volbách. S výsledkem 22,08 % hlasů a padesáti šesti mandáty se stala nejsilnější stranou v Poslanecké sněmovně. Jelikož však nedokázala sestavit vládu, sestavením vlády byla nakonec pověřena druhá ODS, a ČSSD tak skončila i přes velice slušný výsledek v opozici. [ČSÚ 2010] Další důležité volby pro ČSSD, doposud poslední volby do Poslanecké sněmovny, přišly v roce 2013.

Strana dokázala obhájit své vítězství z minulého volebního období a se ziskem 20,45 % hlasů obsadila padesát křesel v Poslanecké sněmovně. Bohuslav Sobotka byl pověřen sestavením vlády, kterou se mu na rozdíl od minulého předsedy sestavit podařilo, a tak vznikla současná koalice, ve které je společně s ČSSD také ANO a KDU - ČSL. [ČSÚ 2013]

U ČSSD jako u jediné z analyzovaných stran tak můžeme v současné době pozorovat to, jak expertní kapacity strany spolupracují s ministry, což bude pro tuto práci velice zajímavé. ČSSD totiž nejen že je v současné době vládní stranou, ale také z jejich řad pochází současný ministr průmyslu a obchodu České republiky Jan Mládek.

4.3.2. Struktura strany

Oproti předchozím analyzovaným stranám počet členů strany ČSSD v současné době roste. Znatelný nárůst těchto členů je datován od roku 1995 a v současnosti se jedná již o třetí největší politický subjekt na území České republiky s počtem 22 881 členů. [CEVRO 2014]

Stejně jako tomu bylo u předchozích dvou analyzovaných stran, tak i struktura ČSSD je organizovaná na čtyřstupňové úrovni. Jednotlivé úrovně ČSSD jsou následující: místní organizace, okresní organizace, krajské organizace a celostátní úroveň, na které fungují ústřední orgány. Nejvyšším orgánem strany je pak sjezd ČSSD, který se koná jedenkrát za dva roky. Na sjezdu ČSSD se mimo jiné například volí předseda, stanovuje politický program, cíle a hlavní úkoly strany. [ČSSD 2013]

ČSSD je jedinou z analyzovaných stran, která má zřizování a fungování odborných komisí upravené v samotných stanovách strany. Dle stanov ČSSD jsou odborné komise na ústřední úrovni zřizovány předsednictvem strany. Na ostatních úrovních jsou pak odborné komise zřizovány dle potřeby a možností. Odborné komise sdružují odborníky, jejichž úkolem je tvorba a realizace programu a politiky strany. Jejich chod řídí předseda odborné komise, kterého jmenuje předsednictvo strany. Podobný postup se využívá při zřizování komisí na nižších úrovních. [ČSSD 2013]

4.3.3. Odborné zázemí strany v oblasti energetiky

Již ze stanov strany a z organizační struktury je zřejmé, že i ČSSD tvoří své expertní komise. Avšak podobně tomu bylo i u ODS, tak i ČSSD, která nemá expertní komisi zaměřenou primárně na energetiku. Energetika je zde řešena v rámci expertní komise pro průmysl a obchod. Předsedou této komise je Ing. Karel Babor.

Stejně jako tomu bylo u předchozích analyzovaných stran, ani zde není pozice v expertní komisi nijak finančně ohodnocena. Účast v odborné skupině je tedy zcela dobrovolná. Oproti ostatním stranám však u ČSSD existuje pozice tajemníka komise. Tajemník komise má na starosti administrativní stránku práce expertní komise a jeho pozice je finančně ohodnocena. O zázemí odborné komise pro průmysl a obchod se stará Mgr. Radek Díža. O složení expertních komisí rozhoduje předsednictvo strany. Sociální demokraté se však i v současné době drží pravidla nutného krajského zastoupení, a tak má expertní komise čtrnáct základních členů, přičemž každý člen pochází z jiného kraje České republiky. Záměrně píše základních členů, neboť tito členové tvoří pouze základ komise. Dalšími členy komise jsou například poslanci nebo senátoři zajímající se o danou problematiku nebo lidé, kteří jsou považováni za autority v oblasti průmyslu z řad nestraníků. Expertní komise se schází dle potřeb a její zasedání svolává předseda komise. V současné době se komise schází častěji, než tomu bylo v době, kdy byla strana v opozici. Zasedání se konají přibližně jedenkrát do měsíce, většinou se ale takto pravidelně schází pouze jádro expertní komise. [Rozhovor s aktérem – Miroslav Joch]

ČSSD v případě potřeby zřizuje odborné komise i na krajských úrovních. Díky krajskému zastoupení v celostátní komisi je u ČSSD daleko jednodušší komunikace mezi jednotlivými úrovněmi komisí, kdy jednotliví zástupci na zasedání centrální komise představují své návrhy, připomínky, případně nová témata k projednání, která vzejdou z krajských komisí. Ústřední odborná komise vydává pravidelně výstupy ze své činnosti. V minulosti to byly například Oranžové knihy, které pojednávaly o programu ČSSD v různých odvětvích, v současnosti jsou to nejvíce předvolební programy. Odborná komise vydává i další dokumenty, které už však nezveřejňuje. [Rozhovor s aktérem – Miroslav Joch]

Jak již bylo zmíněno výše, ČSSD je v současné době vládní stranou zastávající rezort ministra průmyslu a obchodu, a tak je logické, že nejvyšší slovo ve straně v oblasti energetiky má právě ministr průmyslu a obchodu Ing. Jan Mládek CSc. Ministr ale pravidelně dochází na setkání odborné komise, která je pro něho jakýmsi poradním orgánem. Můžeme tedy říci, že expertní zázemí u ČSSD funguje tak, jak by mělo. [Rozhovor s aktérem – Karel Kratochvíle]

Také ČSSD má podobně jako ODS a TOP 09 svůj oficiální think – tank, který se stará o popularizaci hodnot sociální demokracie. Tímto think – tankem je Masarykova demokratická akademie (MDA). „*Masarykova demokratická akademie, z. s. je sociálnědemokratická vzdělávací instituce popularizující hodnoty sociální demokracie, pořádající debaty, semináře a školení.*“ [MDA] Tento think – tank vznikl již v roce 1896, ale v letech vlády KSČ byla jeho činnost přerušena. Jeho znovuoobnovení přišlo po revoluci a v roce 2009 byl think – tank přejmenován (původní název byl Masarykova dělnická akademie). V současné době je jeho

předsedou bývalý předseda ČSSD Vladimír Špidla. Náplní práce think – tanku je nejen pořádání přednášek, debat, seminářů a vydávání zpravodaje MDA, ale také spolupráce na vytváření koncepcí a strategií s ČSSD v různých problematikách společnosti. Jedná se tedy o určitý druh poskytování odborné politické expertízy straně ČSSD. MDA se stará mimo jiné i o odbornou přípravu nových a vzdělávání stávajících členů sociální demokracie. V této souvislosti navázala spolupráci s německou politickou nadací Friedrich – Ebert – Stiftung, v rámci které probíhají školení pro začínající sociálně demokratické politiky a političky. [ČSSD]

4.3.4. Analýza politického aktéra – Ing. Miroslav Joch

Miroslav Joch je absolventem ČVUT v Praze Fakulty strojního inženýrství. V politice se pohybuje od roku 2002, kdy vstoupil do řad ČSSD, ve kterých zůstává dodnes. Již v roce 2006 se stal členem zastupitelstva města České Budějovice a v následujícím volebním období od roku 2010 byl dokonce náměstkem primátora města pro oblast ekonomika a majetek města. Díky této funkci se dostal do kontaktu s energetikou, neboť docházel na zasedání představenstva firmy Teplárna České Budějovice jako zástupce města. Tato funkce ho také přivedla do krajské expertní komise ČSSD pro průmysl a obchod, kde řešil mimo jiné právě i otázky týkající se budějovické Teplárny nebo jaderné elektrárny Temelín. Respondent sám uvedl, že jedním z řešených témat byla například možnost vytápění Českých Budějovic za pomoci odpadního tepla přivezeného z jaderné elektrárny. Tato možnost je navíc stále aktuální. V současné době působí Miroslav Joch jako zastupitel Jihočeského kraje a jako neuvolněný radní v radě Jihočeského kraje. Do expertní komise ČSSD pro průmysl a obchod již nadále nedochází. [Rozhovor s aktérem – Miroslav Joch]

Při své práci politický aktér Miroslav Joch nevyužívá žádných placených služeb politických poradců a od opuštění vysoké školy neabsolvoval žádná školení, která by prohlubovala jeho znalosti a odbornost v oblasti energetiky. [Rozhovor s aktérem – Miroslav Joch]

Při rozřazování politických expertů dle Colebatche, Hoppeho a Nordegraafa, bych Miroslava Jocha zařadil do skupiny „functional experts“ díky vzdělání, kterým disponuje a zkušenostem, které nabyl jako soukromý podnikatel v oblasti strojírenství hutnictví a energetiky. Miroslav Joch podobně jako Petra Šebestíková nepůsobil ve veřejné funkci jako zástupce strany.

4.4 CELKOVÉ SHRnutí

V předchozích podkapitolách jsem se zaměřil na shrnutí fungování expertního zázemí tří politických stran (TOP 09, ODS, ČSSD) v oblasti energetiky. Získané informace shrnuji v tabulce č. 1, kterou jsem vypracoval samostatně pomocí údajů získaných při rozhovorech. Nyní bych se rád však zaměřil na informace, na které jsem se dotazoval při rozhovorech, a které se nehodí přímo do analýzy politické strany, neboť reprezentují spíše osobní postoj politického aktéra, nežli postoj celé strany, které je členem.

Všichni respondenti, kterých jsem se dotazoval při rozhovorech, se shodli na tom, že jaderné elektrárny jsou důležitým energetickým zdrojem pro Českou republiku a je důležité plánovanou dostavbu jaderné elektrárny Temelín provést. Martin Kuba pak viděl dobrým východiskem i plán rozdělení dostavby a vybudování jednoho jaderného bloku v Temelíně a druhého v Dukovanech, který by dle něho zajistil lepší funkčnost české energetické infrastruktury do budoucna. [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba] Dotazovaní se také shodli na faktu, že energetika je oborem, který vyžaduje dlouhodobé plánování a jasně danou koncepci, které se bude energetická politika České republiky držet nehledě na to, která strana je aktuálně stranou vládní. Přímo také potvrdili, že velice prospěšná by v tomto případě byla nestranná expertní komise, která by byla vládním poradním sborem v energetických záležitostech. Největší problémy pak respondenti spatřovali v neúsporném stylu života občanů České republiky [Rozhovor s aktérem – Petra Šebestíková] a v přehnaných dotacích na fotovoltaické elektrárny, které proběhly v minulosti, a v dnešní době uměle tlačí dolů cenu elektřiny, přičemž jiné elektrárny nejsou schopny těmto cenám konkurovat. [Rozhovor s aktérem – Martin Kuba]

Tabulka č. 1

STRANA	ODS	ČSSD	TOP 09
POČET ČLENŮ STRANY	17 944	22 881	3825
ODBORNÁ KOMISE	ANO	ANO	ANO
ZPŮSOB VOLENÍ ČLENŮ	VYBÍRÁ GARANT KOMISE	NUTNÉ KRAJSKÉ ZASTOUPENÍ	KRAJSKÉ ZASTOUPENÍ NENÍ NUTNÉ ¹
OFICIÁLNÍ THINK TANK	CEVRO	MASARYKOVA DEMOKRATICKÁ AKADEMIE	TOPAZ
FINANČNÍ OHODNOCENÍ ZA PŮSOBENÍ V ODBORNÉ KOMISI	NE	NE (POUZE TAJEMNÍK)	NE
PŘEDSEDA KOMISE	MARTIN KUBA	KAREL BABOR	JAN HUSÁK
JAK ČASTO SE SCHÁZÍ	1x ZA 6 TÝDNŮ	1 x ZA MĚSÍC	1x ZA 6 – 8 TÝDNŮ
VŮDČÍ SLOVO V ENERGETICE	PŘEDSEDA ODBORNÉ KOMISE	MINISTR PRŮMYSLU A OBCHODU	PŘEDSEDA EXPERTNÍHO TÝMU
POSTOJ K JADERNÉ ENERGETICE	PODPORUJÍ JADERNOU ENERGETIKU	PODPORUJÍ JADERNOU ENERGETIKU	PODPORUJÍ JADERNOU ENERGETIKU

¹ Dle oficiálního Statutu odborných komisí je nutné krajské zastoupení v komisi. Z výzkumu však vyplývá, že u odborné komise pro energetiku tomu tak není.

5. ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se snažil zjistit, jaké jsou a jakým stylem fungují expertní kapacity politických stran v České republice. Provedenou studii jsem postavil na strukturovaných rozhovorech, které byly vedeny s politickými aktéry (zástupci jednotlivých politických stran) a na studiu odborných dokumentů, kterými byly volně dostupné stranické dokumenty, jako jsou například stanovy stran, programová prohlášení, nebo předvolební programy.

Hlavním cílem práce bylo zjistit, jaké jsou expertní kapacity politických stran v České republice v oblasti energetiky. Podařilo se mi zjistit, že každá ze tří analyzovaných politických stran (TOP 09, ODS, ČSSD) disponuje odbornou komisí nebo expertní týmem, který se stará o odborné zázemí strany. Pouze TOP 09 však disponuje komisí, která je zaměřena přímo na energetiku. U zbylých dvou stran je energetika řešena v rámci odborné komise pro průmysl a obchod v případě ČSSD, v případě ODS je to expertní tým pro hospodářství. Nejpočetnější expertní skupinu má TOP 09 s 48 členy. Naopak nejméně členů má expertní tým ODS, který má pouhých 10 členů. Toto dle mého názoru souvisí i s první vedlejší otázkou, jakým způsobem jsou členové expertních komisí jmenováni, neboť v TOP 09 se do činnosti centrální odborné komise může zapojit prakticky kdokoliv, kdo má v oblasti energetiky nějaké slovo na krajské úrovni, přičemž za jeden kraj může být v komisi i více členů nebo naopak nemusí být žádný, což je ovšem v rozporu s oficiálním Statutem odborných komisí, jak již bylo zmíněno výše. Předsedu komise jmenuje u TOP 09 předsednictvo strany. U expertního týmu ODS pro hospodářství je úplně jiný klíč pro jmenování členů, protože členy do týmu si vybírá sám garant expertního týmu, který je jmenován předsedou strany. Po jmenování garant expertního týmu svolá konferenci pro oblast hospodářství, kde si vybere svůj tým, jehož složení poté schvaluje předseda strany. ČSSD stále ještě zastává povinné krajské zastoupení v odborné komisi, a tak krajské organizace volí svého zástupce pro danou oblast, který se poté stane členem centrální odborné komise. Krom těchto členů je odborná komise ještě doplněna o členy z řad poslanců, senátorů a dalších nestranných odborníků. Předsedu odborné komise jmenuje předsednictvo ČSSD. Každá ze stran tedy disponuje expertní skupinou, která se v rámci své činnosti zabývá problematikou energetiky. Ani v jedné ze stran přitom nejsou pozice v expertních skupinách finančně ohodnoceny a fungují tedy na zcela dobrovolné bázi.

Všechny analyzované strany zřizují odborné komise i na krajských úrovních, je to ovšem zcela dobrovolné a děje se tomu tak pouze v regionech, kde je energetika důležitou

otázkou. Komunikace mezi úrovněmi jednotlivých komisí probíhá, buď to skrze zástupce v centrální komisi, nebo emailovou korespondencí, což je odpověď na druhou vedlejší výzkumnou otázku. Nejvyšší slovo v oblasti energetiky mají u stran TOP 09 a ODS garanti odborných komisí, Jan Husák (TOP 09) a Martin Kuba (ODS). U ČSSD, která je v současné době vládní stranou přebírá zcela logicky hlavní slovo ministr průmyslu a obchodu, který pochází z řad ČSSD Jan Mládek.

Zajímavostí je, že všechny analyzované strany jsou napojeny na nějaký think – tank, se kterým spolupracují, a který se stará o vzdělávání nových i stávajících členů strany. V energetické politice se think – tanky angažují hlavně pořádáním veřejných debat a seminářů na energetická témata. Existují však i jejich přímá napojení na odborné komise, pro které vypracovávají různé analýzy.

Vedlejším cílem práce byla analýza politických aktérů, kde jsem zjišťoval jejich odbornost pro oblast energetiky. Všichni analyzovaní aktéři mají vzdělání ze strojní či průmyslově zaměřené školy a jedná se tedy o tzv. funkční experty. Zajímavostí však je, že žádný z analyzovaných aktérů neabsolvoval po škole žádné další školení či semináře, které by rozšiřovaly jeho znalosti v oblasti energetiky. Znalosti aktérů tedy pochází čistě z jejich praxe. S ohledem na dlouholeté zkušenosti všech aktérů, ovšem můžeme konstatovat, že odbornost aktérů je dostatečná.

Odborné komise představují pro politické strany velice důležitý poradní orgán. Jsou to právě ony, které připravují předvolební programy, různé připomínky k navrhovaným opatřením nebo stanoviska stran k různým tématům z dané oblasti. Pro politickou stranu je velice důležité funkční odborné zázemí, díky kterému jsou strany schopny reagovat na různé změny a prosazovat svá dlouhodobá řešení problémů, do kterých mohou promítat vlastní ideologii strany.

Tématu expertních kapacit bych se rád věnoval i v budoucnu. Osobně shledávám toto téma být velice zajímavým, avšak velmi rozsáhlým. V budoucnu bych se rád zaměřil na analýzu celého spektra politických stran v České republice, přičemž bych rád zařadil do analýzy i strany, které nemají natolik funkční expertní zázemí, jako tomu bylo v případě analyzovaných stran, abych ověřil, zda funkční expertní zázemí napomůže straně snáze prosazovat dlouhodobá opatření. Možnosti dalšího bádání vidím například i ve srovnání expertních skupin českých politických stran s expertními skupinami zahraničních politických stran například v Německu.

ZDROJE

Primární zdroje

CRAFT, J. a HOWLETT, M. *Subsystem structures, Shifting Mandates and Policy Capacity: Assessing Canada's Ability to Adapt to Climate Change*. Canadian Political Science Review, roč. 6, 2012, č. 1, str. 3-14.

CRAFT, J. a HOWLETT, M. *Policy Capacity and the Ability to Adapt to Climate Change: Canadian and U.S. Case Studies*. Review of Policy Research, roč. 30, 2013, č. 1, str. 1-18.

COLEBATCH, H. K. *What works makes policy?* Policy Sciences, roč. 39, 2006, č. 4, str. 309-321

COLEBATCH, H. K., HOPPE, R. a NOORDEGRAAF, M. *Understanding Policy Work*. In Colebatch, H. K., Hoppe, R. a Noordegraaf, M. *Working for policy*. Amsterdam: Amsterdam University Press: 2010, str. 11-25.

HENDL, J.: Kvalitativní výzkum. Praha: Portál, 2005.

HOWLETT, M. *Policy analytical capacity and evidence-based policy-making: lessons from Canada*. Canadian Public Administration, roč. 52, 2009, č. 2, str. 153-173.

HOWLETT, M. a OLIPHANT, S. *Environmental Research Organizations and Climate Change Policy Analytical Capacity: An Assessment of the Canadian Case*. Canadian Political Science Review, roč. 4, 2010, č. 2-3, str. 18-35.

NOVOTNÝ, V. *Co je „policy work“? Pracovní činnost v oblasti veřejných politik v teorii a praxi*. Politologická revue, 2013, č. 2, str. 136-158.

PEROTTINO, M. POLÁŠEK, M. NOVOTNÝ, V. *Policy-Related Expertise in Czech Political Parties*. Czech Science Foundation, 2013. 13-20962S

POLÁŠEK, M. NOVOTNÝ, V. PEROTTINO, M. *Expertiza v politických stranách: téma a jeho teoretické uchopení: Policy-Related Expertise in Political Parties: A Theoretical Foundation*. Politologická revue, 2014. str. 147-166.

Sekundární zdroje

CEVRO. *CEVRO profil* [online]. 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.cevro.cz/cs/241501-profil-cevro>

CEVRO. *Evropské think-tanky ve Varšavě* [online]. 2007 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.cevro.cz/cs/198095-evropske-think-tanky-varsave>

CEVRO. *Počet členů stran včera a dnes* [online]. 2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory//ctrnacni-deniky/2014/14denik_15_2014.pdf

CEZ. *Energetická legislativa* [online]. 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/ke-stazeni/energeticka-legislativa.html>

ČSSD. *Historie ČSSD* [online]. 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.cssd.cz/strana/agenda-a-clenstvi/historie-cssd/>

ČSSD. *Masarykova demokratická akademie* [online]. [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.cssd.cz/strana/partneri-a-podporovatele/partneri/masarykova-demokraticka-akademie/>

ČSSD. *Stanovy ČSSD* [online]. 2013 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.cssd.cz/data/files/aktualni-standovy.pdf>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.05. – 29.05.2010.* [online]. 2010 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://volby.cz/pls/ps2010/ps?xjazyk=CZ>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013.* [online]. 2013 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://volby.cz/pls/ps2013/ps>

ENERGETIKA. *Česká a evropská energetika v roce 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://energetika.tzb-info.cz/11019-ceska-a-evropska-energetika-v-roce-2014>

MDA. *MDA O nás* [online]. [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.masarykovaakademie.cz/index.php/o-nas>

MPO. *Rada vlády pro energetickou a surovinovou strategii České republiky* [online]. 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument147240.html>

ODS. *Historie Občanské demokratické strany* [online]. 2015b [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/historie>

ODS. *ODS Martin Kuba* [online]. 2015c [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/profil/martin-kuba>

ODS. *O nás* [online]. 2015a [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/o-nas>

ODS. *Stanovy občanské demokratické strany* [online]. 2014 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/standovy>

POSLANECKÝ KLUB ÚSVITU PŘÍMÉ DEMOKRACIE. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. 2015 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=5900>

TOPAZ. *Kdo jsme* [online]. 2013 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.top-az.eu/kdo-jme/>

TOP09. *Smlouva o dlouhodobé spolupráci* [online]. 2013b [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://www.top09.cz/files/soubory/smlouva-o-dlouhodobé-spolupraci-mezi-top-09-a-stan-2013_1017.pdf

TOP09. *Stanovy TOP 09* [online]. 2013a [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/dokumenty/stanovy/>

Rozhovory:

Rozhovor s aktérem - Ing. Petra Šebestíková – 7. 4. 2015 (České Budějovice)

Rozhovor s aktérem - MUDr. Martin Kuba – 8. 4. 2015 (České Budějovice)

Rozhovor s aktérem - Ing. Miroslav Joch – 14. 4. 2015 (Homole)

Rozhovor s aktérem - Ing. Karel Kratochvíle – 15. 4. 2015 - email

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Otázky k rozhovorům

Příloha č. 2: Informovaný souhlas

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Otázky k rozhovorům

Expertní kapacity politických stran v České republice v oblasti jaderné energetiky se zaměřením na dostavbu jaderné elektrárny Temelín

Autor: Václav Pulec

3. ročník Bc. studia – Sociologie a sociální politika

Fakulta sociálních věd, Karlovy univerzity v Praze

email: pulecv@seznam.cz

tel.: 728298252

1. PROFESNÍ ZAŘAZENÍ A HISTORIE

- Kolik let se aktivně pohybujete na politické scéně?
- V jakých oblastech jste se pohyboval před příchodem na politickou scénu?
- Jste členem nějaké politické strany?
- Jak dlouho jste členem Vaší současné politické strany?
- Jak jste se dostal do své funkce?
- Jak dlouho tuto funkci vykonáváte?
- Je tato funkce nějak odměňována?
- Jakým tématům jste se doposud při výkonu své funkce věnoval?
- Kolik let se aktivně zajímáte o oblast energetiky?
- Pohybujete se osobně aktivně na půdě nějaké univerzity?

2. PRACOVNÍ AKTIVITY A ČINNOSTI

- Účastníte se v rámci své funkce jednání pracovní skupiny, komise či výboru v rámci vlastní strany či na půdě Parlamentu?
- Má Vaše strana nějakou expertní skupinu pro energetiku?
- Jste členem stranické expertní skupiny?
- V případě, že ne. Spolupracujete alespoň s touto skupinou?
- Jaké jsou Vaše pravomoci a povinnosti ohledně vlastního rezortu?
- Kolik času odhadem věnujete výkonu funkce?
- Vydáváte v rámci své funkce nějaké konkrétní výstupy?
- Pokud ano. Jsou nějaké výstupy zaměřeny přímo na energetickou politiku České republiky?

3. VZDĚLÁVÁNÍ A VYUŽÍVÁNÍ INFORMACÍ

- Absolvoval jste v posledních pěti letech nějaká školení, kurzy, semináře apod., které považujete za důležité k výkonu Vaší funkce?
(např. *Strategické řízení a plánování, Metody analýzy a tvorby veřejných politik, Evaluace veřejných politik a programů, Komunikace s veřejností, Manažerské dovednosti, Vůdcovství, leadership nebo Politiky Evropské Unie*)
- Probíhají podobné formy vzdělávání uvnitř Vaší strany pro vlastní členy?
- Pomohlo by Vám při Vaší funkci absolvování nějaké další obdobné formy vzdělávání?
- Setkáváte se osobně se zástupci univerzit?

4. POSTOJE K PRÁCI A PRACOVNÍ MOTIVACE

- Jak doposud hodnotíte působení ve Vaší funkci?
- Co je Vaším hlavním cílem v rámci Vaší funkce?

5. POLITICKO-ADMINISTRATIVNÍ VZTAHY

- Kdo má ve Vaší straně vůdčí pozici v oblasti energetiky?
- Nemá-li vaše strana expertní komisi pro energetiku, popište, kdo má v této oblasti hlavní slovo uvnitř strany, kdo stojí za tvorbou veřejných politik, a jak probíhá celý proces tvorby návrhu připomínek.
- Stínový ministr (pokud strana má)/garant nebo expertní komise?
- Sestavuje Vaše strana vlastní stínovou vládu?
- Pokud ne, víte proč?
- Jaký je vztah mezi stínovou vládou a jednotlivými expertními skupinami Vaší strany?
- Probíhá výběr členů stínové vlády ze členů expertních skupin?
- Kolik členů má ve Vaší straně expertní komise pro oblast energetiky?
- Jak často se komise schází?
- Jakým způsobem jsou členové této komise nominováni?
- Jaké odborné předpoklady mají členové komise?
- Jsou členové této komise nějak odměňováni?
- Vydává tato expertní komise nějaké konkrétní výstupy?
- Jsou některé výstupy zaměřeny přímo na energetickou politiku?
- Uvítala by Vaše strana vládou plánovanou expertní komisí pro energetiku, která by byla společná pro všechny strany?

6. EXTERNALIZACE

- Využívá Vaše strana externisty pro zpracování expertíz, analýz či poradenství?
- Využíváte Vy osobně ve výkonu své funkce poradce a experty z vlastní strany?
- Využíváte Vy osobně externisty pro zpracování expertíz, analýz či poradenství?
- V případě, že ano. Z jakých důvodů externisty využíváte?
- Odměňujete tyto odborníky za jejich služby?
- Využíváte Vy osobně pro zmíněné účely také pracovníky státní správy?
- V případě, že ano. Tak z jakých oblastí?

7. POSTOJE A HODNOTY

- Jaký máte názor na situaci expertních kapacit ve Vaší straně?
- Považujete za důležité, aby strana měla vlastní odbornou komisí pro energetiku?
- Jaká je podle Vás funkce této komise?
- Jaký je Váš osobní názor na jadernou energetiku v České republice (potenciál, budoucnost...)?
- Jaká je podle Vás nejideálnější cesta, kterou by se měla Česká republika vydat v oblasti energetiky?

Máte pocit, že doposud nezaznělo něco důležitého?

Příloha č. 2: Informovaný souhlas

Informovaný souhlas a souhlas se zpracováním osobních údajů

Byl/a jsem požádán/a studentem FSV UK Václavem Pulcem, o poskytnutí rozhovoru za účelem sběru dat pro bakalářskou práci na téma: „Expertní kapacity politických stran v České republice v oblasti jaderné energetiky.“ Moje účast na rozhovoru je zcela dobrovolná a mám právo rozhovor kdykoliv ukončit, nebo odmítnout odpovědět na otázku. Jsem si vědom/a, že rozhovor bude zaznamenáván na nahrávací zařízení a následně přepsán do písemné podoby.

Pro účely analýzy v rámci uvedeného výzkumu smí být tento rozhovor zpracováván:

- v souvislosti s mým jménem
- pouze v anonymizované podobě bez souvislosti s mým jménem

Byla mi nabídnuta možnost získat přepsaný rozhovor k autorizaci a možnost být informován/a o výsledcích samotného výzkumu. S těmito podmínkami dobrovolně a bez nátlaku souhlasím.

Datum:

Jméno respondenta:

Podpis respondenta:

Jméno výzkumníka:

Václav Pulec

Podpis výzkumníka:

Kontakt:

Václav Pulec

FSV UK

email: pulecv@seznam.cz

tel.: +420 728 298 252